

Трагедія «азовців»

Віддані
ката на
прощу?

» стор. 4

Міфи та легенди
божевільної
«бензоколонки»

Чи працюють економічні санкції
проти росії та як довго економіка
агресора буде на плаву?

» стор. 2

Завжди будь на зв'язку,
солдате!

Львівський школяр-
самоучка створив
надпотужний
павербанк для ЗСУ

» стор. 3

Україна молода

Четвер, 4 серпня 2022 року

№21 (5892)

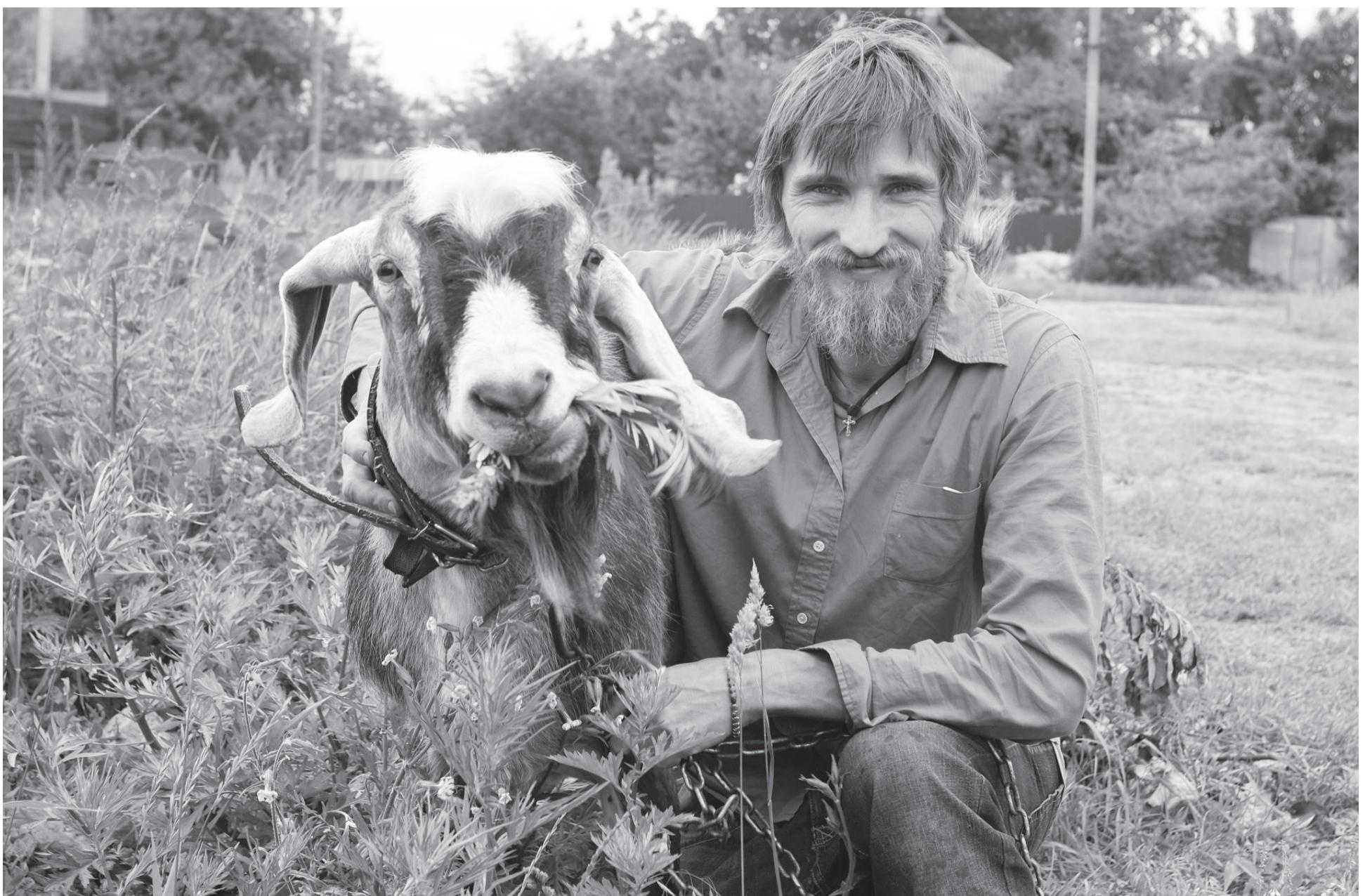
820094140033
4

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 36,568 грн
1 € = 37,413 грн

Кіzonько моя мила, кіzonько моя люба

У господарській будівлі, що належала родині Миколи Скліфосовського, поселили рогатих «переселенців», яких довелося рятувати від війни

» стор. 9

Пастух Олександр Черненко: «Козел Харлі — то взагалі мій улюблений, хоч він і з характером». Фото Ганни ЯРОШЕНКО.

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на вересень

стор.

«Країни ЄС із початку повномасштабного військового вторгнення РФ в Україну скоротили закупівлю російського газу наполовину».

Жозеп Боррель
верховний представник Євросоюзу із закордонних справ і безпекової політики

■ ПРОПАГАНДА

Міфи та легенди божевільної «бензоколонки»

Чи працюють економічні санкції проти росії та як довго економіка агресора буде на плаву?

Наталія НАПАДОВСЬКА

Минулого тижня дві цифри не залишилися непоміченими: Національний банк заявив, що ВВП України у 2022 році скоротиться на 33,4%. «Дно» падіння економіки пройде, і країна адаптується до нових умов, «проте падіння ВВП у 2022 році буде найглибшим за всю історію України», — спрогнозували в НБУ. Водночас Міжнародний валютний фонд представив оновлені дані щодо російської економіки, де зменшив оцінки її цьогорічного падіння до 6%. Прикро.

Але команда дослідників Єльського університету на чолі з професором Джейффрі Сонненфельдом розкритикувала своїх колег за надто оптимістичні прогнози щодо росії. Сонненфельд закидає фонду використання російських офіційних джерел (але ж хіді ділі або брехливі, або фрагментарні) та наголосує, що МВФ «транслює російську пропаганду». У фонду трохи зняківши й уточнили, що «не вважають, ніби на росію не вплинули санкції», але припускають «дещо рівень невпевненості щодо прогнозу». Ще б пак, така собі невпевненість...

З початку війни щонайменше 10 російських відомств закрили ті чи інші дані про свою роботу. Це були відомості як військового характеру (наприклад міноборони) заекретило дані про родичів загиблих військових), так і цивільні — отримати витяг з єдиного державного реєстру нерухомості тепер можна буде лише за згодою власника. Влада почала приховувати інформацію, яка теоретично може використовуватися для посилення санкцій або бути цікавою противникам у воєнному конфлікті. Понад 1 тис. 300 компаній «закрилися» і не публікують у відкритому доступі жодних відомостей про себе, якожуть чиновники, «для протидії санкціям». І масштаб останніх дій щодо виведення даних економіки РФ «у тінь» вражав.

Після ухвалення Держдумою закону про заміну офіційних даних «офіційною антисанкційною інформацією» з офіційного публічного доступу почали зникати базові фінансові показники — наприклад про витрати бюджету, що регулярно публікувало Федеральне казначейство, шоквартальний графік погашення зовнішнього боргу РФ, про зовнішню торгівлю, про прямі іноземні інвестиції, проплив і відтік капіталу, про експорт та імпорт, а також щомісячні цифри щодо видобутку нафти та газу. Тобто саме ті, які є ключовими для побудови макрофінансових прогнозів: наприклад, щодо експорту вуглеводнів (адже саме від нього залежать практично 60% надходжень до російського бюджету). При цьому цифра — 950 млн доларів у вигляді щоденних поповнень державної «каси» москалів від продажу вуглеводнів — продовжує бути ударною інформаційною зброяю РФ. На жаль, навіть авторитетні українські блогери ведуться на ці приголомшливи нафтогазові показники і не оновлюють їх. Нема вже давно таких надходжень. За даними спеціалізованого дослідницького центру CREA, ця цифра вдвічі менша і складає приблизно 430 млн американських грошових одиниць <https://energyandcleanair.org/financing-putins-war/>. А це, як відомо, приблизна сума щоденних витрат агресора на ведення війни в Україні. 30 липня верховний представник Євросоюзу із закордонних справ і безпекової політики Жозеп

Боррель заявив, що країни ЄС із початку повномасштабного військового вторгнення РФ в Україну скоротили закупівлю російського газу наполовину, а можливість збільшення поставок на схід, як це декларує Путін, обмежена через відсутність інфраструктури.

Що залишається у російському бюджеті? Зрозуміло, дірка, яка розповзлається. Показовою є нещодавня заява російського міністра фінансів Антона Силуанова, який запропонував витратити третину російського резервного фонду, Національного фонду добропоту, на покриття дефіциту бюджету.

«У нас вкрай низький рівень розкриття інформації про якість життя, і я побоююся, що ця галузь ще більше закриватиметься... показники економічної активності та інші дані будуть приховувати ще ретельніше — це спроба уникнути паніки серед населення та бізнесу», — коментує «Медуза» російський дослідник Іван Бєтін. Недаремно з публічних джерел зникли навіть згадки про пасажиропотік авіакомпаній та аеропортів, транскордонні перекази фізичних осіб (резидентів та нерезидентів). Висновок про те, що в росії на понад 20%, порівняно з цим же періодом 2021 року, впала роздрібна торгівля та споживання, вчені Єльського університету зробили на базі вивчення даних «Сбербанку» та інтернет-продажів Yahoo. Зібравши повідомлення компаній, дійшли висновку про те, що понад тисяча компаній вийшли або оголосили про вихід із росії з злотого. Це ставить під удар 40% російської економіки. Інвестиції цих компаній становили понад \$600 млрд, а кількість робочих місць, які вони створили, перевищувала 5 млн, зазначили економісти. І все це разом дає ефект вибуку з груди, коли набуде чинності ембарго ЄС на російські нафтопродукти. І тоді ефект від санкцій обраховуватиметься зовсім іншими цифрами.

Санкції і так уже стали катастрофою для економіки росії, вважають професори Єльського університету. Москва втрачеє валютні резерви, до яких має доступ, надзвичайними темпами. З близько \$600 млрд золотовалютних резервів країни майже \$300 млрд заблоковані за кордоном. З початку повномасштабної агресії резерви РФ зменшилися на \$75 млрд. Заможні росіяни залишають країну: агенти з нерухомості в Дубаї повідомили, що їх надходження від продажу росіянам збільшилися вдвічі, а в деяких і втрічі, і це один з індикаторів виведення грошей за кордон. Імпортозаміщення не працює. Росія втрачеє доступ до запчастин та високотехнологічних товарів, що обмежує можливість ремонтувати й підтримувати літаки та обладнання, виробляти танки, інші товари.

У Кремля закінчуються гроші, але економічна статистика залишається сильною пропагандистською зброяєю. Скандаловане сьогодні рядовими росіянами «та нам хоч каміння з неба!» — це прагнення видати бажане за дійсне. Незалежна аналітична група макроекономічного аналізу та прогнозування Ukraine Economic Outlook почала публікувати щотижневі огляди економіки РФ. Як написав у фейсбуці її керівник Михаїло Кухар: «Ми не хочемо аналізувати брехливу «офіційну» статистику королівства кривих дзеркал. Вони захотіли приховати подробиці та деталі того, як саме і якою траекторією тонуть? Ну що ж, зустрінемося «на дні».

■ НА ФРОНТІ

Стабільно гарячий регіон

Рашисти влаштували справжнє пекло на сході і стягують сили для ймовірного наступу на криворізькому напрямку

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Цього тижня наші ракетно-артилерійські підрозділи вкотре вдарили по знаменитій Чорнобаївці, де базується опорний пункт росіян. За вже підтвердженими даними, назавжди вийшли зі строю два десятки окупантів, 2 танки Т-72, гаубиця «Мста-Б» та 4 одиниці автомобільної і броньованої техніки. Дісталося також рашистам, що базуються у Бериславському та Баштанському районах. Там авіація ЗСУ завдала трьох точних ударів по скученню їхнього обозброєння і техніки. Загалом у ході контрнаступальних дій українські військові звільнili від російських зайдів уже понад 50 населених пунктів Херсонщини.

Водночас, за даними ОК «Південь», ситуація в цьому регіоні досить напружена. Ворог зберігає свою активність по займаному рубежу оборони та розпочав створення ударного угруповання на криворізькому напрямку. Цілком імовірна також підготовка російського контрнаступу з подальшими планами виходу на адміністративний кордон Херсонської області. Аби посилити свої позиції, війська РФ почали перекидати сюди ще й свої десантні угруповання і техніку через окуповані Крим та Херсонщину. Про це в ефірі телемарафону повідомив депутата облради Сергій Хлань.

Бої на сході тривають з перемінним успіхом. ЗСУ відбили всі спроби просування

Наши боги війни.

Фото з сайту www.bbc.com.

росіян на Бахмутському напрямку, а також штурмові дії у напрямку Мінеральне — Авдіївка. Але окупанти мають частковий успіх в районі Донецьк — Піски. Складність ситуації підтверджується відеозверненні і Володимир Зеленський. «Так, дійсно, ми ще не можемо повністю златити перевагу російської армії в артилерії та живій силі», — сказав він. — І це дуже відчувається у боях. Особливо у боях на Донбасі. Там зараз просто пекло. Цього навіть не описати словами».

Втім військовослужбовець Сергій Гнезділов на своїй сторінці у соцмережах піклується про пекло, яке описане з усіма подробицями. «6 тисяч 500 снайрядів на село менш ніж за добу», — повідомив він. — І таких діб вже шість, і в голові не вкладається, як у цьому шквалі ворожого вогню залишається в живих хоч якесь кількість нашої піхоти. Іде резерв на позицію закривати прорив собою, а через 5 хвилин з 15 людей цілім линіється один». За його словами, Росія веде надзвичайно цілійний артилерійський вогонь, розбиваючи міцні бетоновані позиції. Частина опорних пунктів ЗСУ втратили, мають загиблих і просять допомоги артилерією, якої ще бракує.

У свою чергу голова Авдіївської міської адміністрації Віталій Барабаш повідомив «Радіо «Донбас. Релігія», що українські військові відійшли з позицій на шахті «Бугівка», «адже там немає за що триматися, немає нічого вцілілого». Також рашисти намагаються штурмувати промзону міста, але там ім наступати складно. Точаться бої і поблизу Кам'янки та Красногорівки. «В саму Авдіївку тепер стало частіше прилітати, — каже він. — У місті вже давно немає електрики, води та газу. Попри це, там залишається близько 2,5 тисячі людей. Хтось лише зараз наїжджається відкривати та виїжджає. А є ті, хто вже повертається в місто з евакуацією».

■ МОДЕРНІЗАЦІЯ

Не залишити хворобам шансу

Однадцять черкаських лікарень отримали медичне обладнання, комплектуючі та витратні матеріали до нього, закуплені МОЗ і Світовим банком

Людмила НІКІТЕНКО

На Черкащині 11 лікарень отримали медичне обладнання, комплектуючі та витратні матеріали до нього, закуплені МОЗ та Світовим банком.

Про це повідомив міністр охорони здоров'я Віктор Ляшко під час робочого візиту на Черкащину.

Це стало можливим завдяки закупівлі Міністерством охорони здоров'я України та Світовим банком понад 6 тис. одиниць сучасного обладнання для закладів охорони здоров'я в усіх регіонах. Понад 220 медзакладів отримали обладнання за цим проектом, і постачання триває. Значна частина допомоги вже доставлена в Україну, зокрема у Черкаську область.

«Щодня медичні працівники геройчно працюють життя тисяч українців. Вони міцно тримають свій медичний фронт, і для нас є пріоритетом забезпечити їх усім необхідним для роботи. Навіть під час війни ми не зупиняємося та знаходимо можливість для модернізації закладів охорони здоров'я», — говорить міністр охорони здоров'я Віктор Ляшко.

Нове медичне обладнання вже у черкаських лікарнях.
Фото надане пресслужбою Черкаської ОВА.

Отже, наразі до черкаських лікарень доставили 12 систем для вакуумної терапії ран та 15 моніторів пацієнта, 4 портативні рентгенівські апарати, 5 інфузійних насосів, 10 капнографів з адаптерами повітропроводу для дорослих і дітей та для немовлят. Також додатково, за окремим механізмом закупівель, придбано в одну з обласних лікарень цифровий рентгенапарат. Його вже змонтували та використовують для діагностики.

У Черкаській обласній військовій адміністрації кажуть, що упродовж серпня-вересня медзаклади Шевченкового краю отримають ще 26 мобільних апаратів УЗД з набором датчиків, 5 комплектів портативних електрокардіографів та 4 мобільні рентгенапарати.

Світлана МИЧКО

Незважаючи на те, що Тернопіль наразі залишається одним з найбезпечніших обласних центрів України, в місті активізували підготовку та облаштування нових сховищ для захисту населення в умовах воєнного стану. Всі управителі житлових багатоквартирних будинків отримали відповідне доручення організувати та привести захисні споруди житлового фонду у готовність для відповідного використання. Міський голова Сергій Надал впродовж останніх тижнів особисто перевіряв стан укриттів у житлових мікрорайонах.

Неподавно на раді оборони прийняли рішення про збільшення кількості укриттів у місті, для чого було вирішено облаштовувати сховища в ресторанах, магазинах та будівлях громадського призначення. У ресторанах і магазинах вони будуть відчинені для громадян з 10-ї до 22-ї години (до речі, укриття вже діють у драматичному театрі та у приміщенні центрального універмагу).

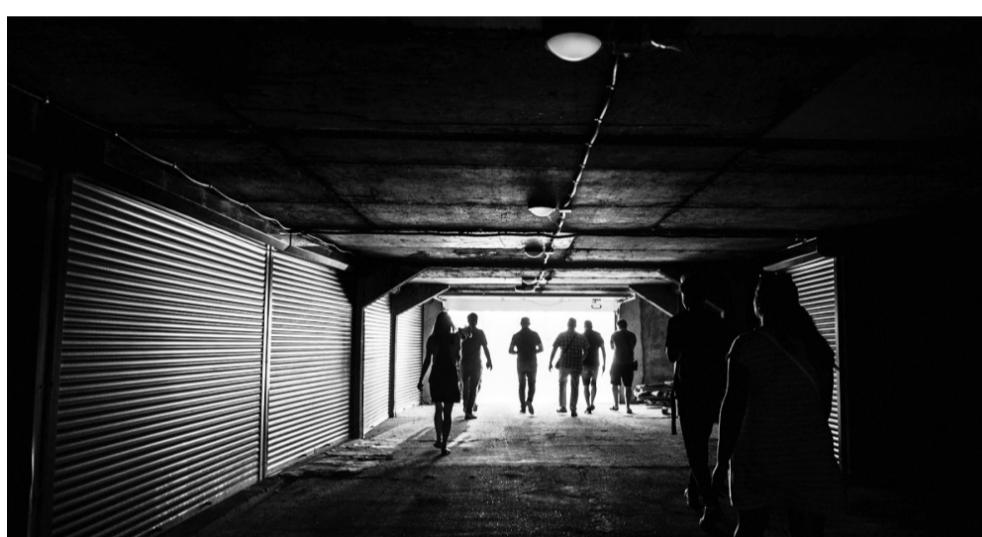
«На раді оборони прийнято рішення про збільшення кількості місць, які слугуватимуть укриттіми, — повідомив Сергій Надал. — Визначено цілу низку суб'єктів господарювання, це переважно заклади громадського харчування і магазини, чиї приміщення є безпечною для перебування там під час сигналу повітряної тривоги. Їм дано можливість не закриватися під час сигналу ракетної атаки, продовжувати працювати. Будь-хто з мешканців, які проходять поряд, матимуть можливість зайти і заховатися в тому укритті. Всі подібні приміщення отримають маркування словом «укриття». Окремо позначимо сховища для медичних закладів та садочків. Вони передбачені лише для тих, хто там перебуває. А ще промаркуємо укриття, які працюють цілодобово по всьому місту».

Треба зазначити, що всі тернопільські сховища та укриття вказані на інтерактивній карті захисних споруд (у розділі «Е-сервіси» на сайті міської ради Тернополя), яку було створено ще до початку війни. Тоді на неї було нанесено 92 захисні споруди, з них 55 сховищ та 37 протирадіаційних сховищ, а також 127 найпростіших укриттів. Відтак інформація постійно моніториться і оновлюється. Як повідомляє сайт Тернопільської міськради, завдяки електронному сервісу мешканці та гості міста можуть знайти місця розташування сховищ найближче до свого місця перебування чи проживання. Чо-

■ БЕЗПЕКА

Укриємось у ресторані

У Тернополі перевіряють наявні і облаштовують нові сховища

Рятуватися слід у надійному місці.

тири категорії укриттів позначені на карті різними кольорами. Приміром, синім — найпростіші захисні споруди житлового фонду міста, сховища та протирадіаційні укриття, а жовтим — захисні споруди у залихах торгівлі та харчування. Натиснувши на відповідний значок, можна побачи-

ти адресу, тип захисної споруди та кількість осіб, які можуть там перебувати.

Зарах особливу увагу тернопільські комунальні приєднання приділяють облаштуванню укриттів у загальноосвітніх школах, адже всі вони мають бути готові до 20 серпня.

■ ВИНАХІДНИЦТВО

Завжди будь на зв'язку, солдате!

Львівський школяр-самоучка створив надпотужний павербанк для ЗСУ

Тарас ЗДОРОВИЛО

Кожен свідомий українець під час новітньої російсько-української війни намагається допомогти вистояти державі проти навали рашістських варварів: хтось воює на фронти, інші тримають тил. І, крім дослідів, у тилу чимало юних українців долучаються до підтримки ЗСУ.

Одним із таких молодих патріотів є 15-річний львів'янин Захар Щурко, який розробив надпотужний PowerBank, здатний зарядити 15 мобільних телефонів, дрони, рації та інші пристрої.

Разом із братом Захар збирав на ноутбук і велосипед, але згодом усі накопичені кошти, а це 16 тис. гривень, витратив на розробку зарядного пристрою. «Ми вирішили, що без ноута й велосипеда прожити зможемо, а такий пристрій, можливо, зараз може врятувати комусь життя й наблизити перемогу», — пояснив свій вчинок підліток.

Ідея створення павербанку виникла в хлопця давно, ще до повномасштабного вторгнення РФ. Річ у тім, що вдома часто пропадала електрика, і школяр у такий спосіб хотів продовжити роботу своїх гаджетів. Усі деталі, використані в прототипі винаходу, заводські.

«Жодної уживаної деталі в пристрії немає. Я моніторив магазини Львова, пошукав в інтернеті й обрав оптимальне співвідношення ціни та якості», — підкреслює хлопчина.

Юний винахідник настільки талановитий, що від виникнення ідеї до моменту її реалізації минуло лише два тижні. Але надалі, впевнений юнак, виробництво зарядних пристріїв займатиме не більше тижня.

Перший екземпляр зібраний Захаром джерела живлення відправився до 1-го батальйону 92-ї бригади ЗСУ. За хисники зазначають, що така річ дуже потрібна не лише через свою властивості, а й тому, що працює дуже тихо та не видає позицій.

Винахід підлітка стане в народі нашим бійцям, адже в польових умовах здатність заряджати мобільні телефони, дрони, рації та інші пристрії оскільки потребна. До слова, в разі потреби пристрій можна обладнати потужнішою батареєю.

До кінця літа Захар має намір виготовити щонайменше... десять павербанків, які вирушать на фронт. За словами хлопчика, його пристрій має дві модифікації — із сонячними панелями та без них. Перший варіант обійтися хлопцеві у 20,5 тис. грн, другий, без панелей, — у 16,5 тис. грн.

■ ЕКООСВІТА

Поле має вуха, а ліс — очі

Як німці вчили українців природу любити

Вікторія КОВАЛЬОВА

Одну з найбільших екологічних станцій в Саксонії, що розташована в місті Борна (округ Лейпциг), відвідують щорічно в середньому 4 тисячі дітей. Про це повідомив її директор Мартін Грайхен під час зустрічі з групою ірпінців, які знайшли тимчасовий прихисток від війни в Німеччині. Борна є містом-побратимом Ірпеня.

Директор та співробітники екологічної станції присвятили спілкуванню з українцями свій вихідний день. Господарі спекли смачні тістечка і пригостили всіх чаем і кавою, фруктами. Ірпінським дітям запропонували різноманітні завдання — гру на склянки пляшках, розпізнання слідів звірів на піску, створення картонних кажанів та інше.

Станція обслуговує 120 га площи і піклується про збереження місцевих луків та лісів, тварин і пташок. Ця площа огорожена парканом з електротротами. Екологи опікуються заповідною зоною навколо Борни, де водяться олені, альпаки, дики коні та кабани, вівці, зайці. Зокрема, дбають про території, які через часті паводки покидають люди. Там роблять загони для тварин і заготовляють сіно.

«Буває, відкриваємо нових птахів, яких не очікували зустріти в нашому регіоні. Так, на колишніх копальннях було руди, яку видобували в Борні, наші працівники виявили дві пари великих

герських сов. Крім того, декілька років у вольєрі співробітники відділу дикої природи доглядали за союю, яка поранилася на лінії електропередач», — розповів «Украйні молодій» Мартін Грайхен.

Також керівник екостанції пригадав випадок, як роки два тому на місцевому озері, де жили двоє лебедів, в період парування самець-лебідь став агресивним. Він атакував легкові машини, коли бачив на них своє відображення, бо сприймав його за... свого конкурента.

Одне із завдань станції — екологічна освіта. Працівники відвідують школи, дитячі садочки. Розповідають дітям, яким чином оберегати навколошне середовище. Пропонують освітні курси з різної тематики (про воду, зерно тощо). Групу юних натуралістів вчать пекти хліб, розпалювати вогнище, ставити намети. Новим напрямком діяльності працівників станції є знайомство молоді з новими технологіями, зокрема, з GPS та приладами нічного бачення.

А ще на місці видобутку бурої руди у кар’єрах створюють штучні озера для купання і розведення риби. Довкола них розбудовують інфраструктуру і організовують нові поселення, яких ще 20 років тому не було.

Однією з екологічних тенденцій у Німеччині є популярність серед підприємств власних зелених проектів. Зокрема, деякі компанії облаштовують для бджіл зелені

Директор екологічної станції міста Борна Мартін Грайхен і юні ірпінці вирізають картонних кажанів.

Фото автора.

лукі і половину трави залишають на них нескошеною. Водночас Мартін Грайхен наголошує, що одним з нагальних викликів для його працівників є наслідки зміни клімату.

Українська природа нині страждає не лише через кліматичні зміни, а й через військові дії. Є надія на молодих ірпінчан, які запам'ятають екологічний урок в Борні й після війни дбатимуть про рідне місто. Можливо, з часом і в Ірпені з'явиться своя екологічна станція, як у його німецького міста-побратима.

Тетяна ПАРХОМЧУК

У цій історії — страті полонених українських атлантів — «азовців», як і в усьому ході війни починаючи від 2014 року, варто не втрачати нитку істини, як би старано вона не приховувалась. Треба постійно усвідомлено розуміти: в якій історичній точці ми перебуваємо, якою хочемо бачити нашу країну після перемоги і як описати тектонічні зрушення та трагічні й геройчні сторінки сьогодення.

Водночас цей біль — нелюдські катування та страту захисників Маріуполя — неможливо прийняти ні осмислено, ні душою; ні сьогодні, ні в майбутньому. Бо він не лише про продовження геноциду кращих із кращих представників українського народу ординськими нелюдями, а ще й про політичну дуже серйозні промахи української влади. Чи через недалекоглядність, чи за вчиненою воєю когось — ми про це запитуємо і знаходимо відповідь у зрадницьких діях уже не один місяць — «азовці» опинились у руках тих, хто горів бажанням зробити з ними те, що й зробив. І це попри всі слова з високих владних трибунал випадкових, як довів час, у владі людей про те, що росії не можна довіряти ні на йоту, ні в чому, ніколи. Якщо іншого виходу не було й на «Азовсталі» перебувало чимало поранених, яких бійці «Азова» не могли покинути, щоб рятуватись самим, то чому у владі ніхто навіть не розглянув питання екстрадиції, скажімо, через Туреччину, активізувавши й дотиснувши підтримку саме такого сценарію впливовим світом і принаймні хоч щось зробити для збереження життів українських захисників? У замісі екстрадиції можна було розглядати різні варіанти подальшої долі наших захисників. До того ж в «азовців» був іще й намір прориву, але на нього не дали дозволу з Києва.

Варто зазначити, що в той час, коли на Банковій було прийнято рішення здати «азовців» у полон мокшанським катам, чимала частина українського суспільства захлиналась праведним гнівом: для чого він (Зеленський) це робить? Він віддає наших захисників на розправу...

Розправа

Нагадаємо, російські війська 29 липня обстріляли колонію №120 в окупованій Оленівці Донецької області. Там загарбники утримували в полоні українських військових та цивільних. Унаслідок атаки загинули близько 50 осіб, іще 130 — зачинали поранень.

Згідно з даними розвідки, акт тероризму з боку збройних сил окупанта здійснений руками найманців зі складу приватної військової компанії «Вагнер» за особистою командою її власника — Євгена Пригожина.

Генштаб ЗСУ повідомив, що обстріл було зроблено для того, щоб звинуватити Україну в скоєнні воєнних злочинів та прихватити тортури над полоненими.

Пізніше розвідка повідомила, що вибухи були всередині приміщення.

Засновник і перший командир полку «Азов» Андрій Білецький одразу заявив, що бійці полку були переведені в окрему будівлю, де й відбувся акт страти. Білецький наголосив, що російське командування обставило масове убивство полонених як дії української армії.

Гойдалка недолугих рішень

Варто перегорнути назад декілька сторінок цієї ще однієї надзвичайно геройчної та трагічної історії наших захисників.

До того, як влада вирішила віддати українських захисників у руки катам, озвучувались варіанти деблокади «Азовсталі».

Нібито Україна пропонувала росії обміняти важкіопоранених бійців із заводу «Азовсталі» на полонених окупантів за стандартними правилами обміну військовополонених.

Переговори велись, але все марно. Водночас росіяні не погодились і на процедуру «екстракшн» — швидке виведення військових чи цивільних із місця ведення бойових дій у безпечне місце за участі третьої нейтральної сторони та підтримки міжнародної спільноти. Віцепрем'єр-міністерка Ірина Верещук тоді ж зазначала, що військовим шляхом деблокувати «Азовсталі» неможливо, а українські воїни здавалися в полон не хочути.

«Поки ми там — Маріуполь буде українським», — зазначив у своєму відеозверненні, яке бачив усієвесь небайдужий світ, заступник командира полку «Азов» Святослав Паламар. Він розповідав, що, попри заяви політиків про постійний зв'язок, із ними на момент запису відео не було зв'язку вже понад два тижні.

Святослав Паламар наголосував, що бійці полку ніколи не здадуть Маріуполь російським окупантам, але вони потребують уваги та допомоги.

Саме з місць кривавих битв, з уст герой-захисників України лунало прагнення спочатку покінчити з путлером, а потім розібратись із прокремлівським оточенням президента України.

«Багато хто сьогодні говорить про оборону Маріуполя. Про те, що ми б'ємося з переважаючими силами противника, що ми стримуємо велику орду. Що ми не пускаємо росіян далі і тим самим затримуємо всю російську армію. Всі радіють, бо орда не йде далі. Але ви замислювалися, як тут перебувати? Про те, як битися в таких умовах? Що відчувають захисники Маріуполя?» — намагався достукатися Паламар до свідомості всіх наділених владою, повноваженнями, можливостями.

Водночас Зеленський, перед тим як здати місто та його захисників, співав чергову заготовку: «Маріуполь — це серце цієї війни на сьогодні. Поки воно б'ється — ми сильні».

Нагадаємо, що раніше «Азов» показав відео з блокдного Маріуполя, на якому російські війська вже зруйнували місто майже повністю.

Окупанти за відпрацюваннями під Києвом сценаріями влаштували в місті зачистку і вбивали мирних мешканців просто на вулицях.

Після того як докази масових убивств мирних мешканців у Бучі шокували весь світ, вище керівництво росії наказало знищити всі сліди злочинів своєї армії в Маріуполі. За оцінкою міськради, жертвами росіян могли стати десятки тисяч мирних мешканців. Для замітання слідів росіяни запустили в Маріуполі мобільні крематорії.

■ ПИТАННЯ РУБА

Трагедія «азовців»

Віддані катам на прощу?

«Азовці» — кошмар для карапів.

Після здачі в полон захисників Маріуполя політолог Андрій Піонтковський припустив, що, можливо, москва планує обміння якусь частину «азовців» на полонених кадировців.

Він зазначив, що кремль якось особливо бореться за кадировців, при цьому російські

український полк «Азов» терористичною організацією. А хіба про це не попереджали вітчизняні й закордонні аналітики?

А час визнати збройні сили РФ терористичною організацією настав не сьогодні. І навіть не в цьому році, а значно раніше. І можна було б багато чого уникнути, якби була на те політична воля.

Блінкен і Лавров

Власне, світ до 29 липня все ще був розслаблений щодо жорстокості катувань полонених кремлівськими катами. І лише після цього дня країни, чи легіонери, воюючи на боці України, потрапили в російський полон, дещо здригнувшись: чхати пітін хотів на всій міжнародній домовленості й гарантії, — хоч із Червоним Хрестом, хоч із ООН, хоч із Всесвітським розумом, — і стривожились за своїх громадян.

Того ж дня, 29 липня, Держсекретар США Ентоні Блінкен вперше з початку повномасштабної війни в Україні розмовляв із міністром закордонних справ РФ Сергієм Лавровим. І якби не було огидно Блінкену, але дзвінок тривав близько 25 хвилин.

За словами Держсекретаря США, це була «щира й пряма розмова». Він закликав голову МЗС РФ погодитися на пропозицію США про звільнення двох незаконно затриманих у росії громадян США — Пола Уїлана й баскетболістку Брітні Грайнер.

Раніше офіційні особи США висловлювали розчарування через відсутність суттєвих зрушень з боку москви на пропозицію звільнити Уїлана і Грайнер. Представник Державного департаменту Нед Прайс визнав, що визволення американських військовополонених не просунулося тією мірою, якою хотілося.

Водночас у квазіутворенні — так званій «донецькій народній республіці» — помер полонений громадянин Великої Британії Пол Юрі.

Захист громадянина Великої Британії Ейдена Асліна подав апеляцію з проханням виклю-

чити з обвинувачення декілька статей з кримінального кодексу «днр». Ейдена Асліна та ще двох іноземців, які воювали в складі ЗСУ, в червні суд само-проголошеної «днр» засудив до смертної кари.

Бойовики цієї ж «днр» заявили про затримання ще двох громадян Великої Британії — Ділана Хіллі та Ендрю Хілла. Британці звинувачують в «участі у бойових діях у складі українських збройних формувань як найманців» та погрожують засудити до смертної кари.

Давно пора

Відомо, що Служба безпеки України, Збройні сили України, Головне управління розвідки Міноборони, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підписали спільну заяву щодо масового вбивства українських військовополонених 29 липня 2022 року.

Підписанти заяви вимагали від Організації Об'єднаних Націй і Міжнародного Комітету Червоного Хреста, які виступали гарантами життя та здоров'я українських військовополонених 29 липня 2022 року.

Однак ми знаємо, що РФ не допустила представників Червоного Хреста для інспектування колонії в Оленівці.

І взагалі, чи варто сподіватися, що вони це зроблять?

Це все в Україні давно багатом зрозуміло, тільки наша влада продовжує якісні ігри в підкідного. Складається враження, що і їй не до душі справжні носії української державності та герой сучасної національно-визвольної війни за незалежність України. Адже саме з місць кривавих битв, з уст герой-захисників України лунало прагнення спочатку покінчити з путлером, а потім розібратись із прокремлівським оточенням президента України.

Однак потім, коли вони всі будуть у передбачливо заготовлених закордонних скованках, може бути запізно, свій простір необхідно чистити щодня.

■ РЕАКЦІЯ

Чому «фаховим» історикам не дає спокою одна дисертація?

Відкритий лист до перших осіб держави

Після публікації в «Україні молоді» розмови з докторкою історичних наук Олесею Стасюк, яка ще донедавна очолювала Національний музей Голодомору-геноциду та була незаконно звільнена з посади, ми отримали багато відгуків» («УМ» від 21.07.2022). Сьогодні пропонуємо увазі читачів відкритий лист від науковиці з США, дослідниці Голодомору-геноциду Вікторії Малько.

Президенту України
Володимиру ЗЕЛЕНСЬКОМУ
Голові Верховної Ради України
Руслану СТЕФАНЧУКУ
Прем'єр-міністру України
Денису ШМИГАЛЮ
Секретарю Ради національної безпеки та оборони Олексію ДАНИЛОВУ

Міністру культури та інформаційної політики України Олександру ТКАЧЕНКУ

Міністру освіти та науки України Сергію ШКАРЛЕТУ
Голові Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти Андрію БУТЕНКУ

Відкритий лист

Підсумовуючи досягнення України в День Державності, хочу нагадати, що країна зробила гіантський крок уперед, коли в червні цього року Європейський Союз надав їй статус потенційного члена співтовариства. На жаль, у той самий час Україна зробила крок назад, порушивши правові норми та тим засвідчуячи, що країна ще не позбулась комплексу «совковості» в історіографії, як його влучно охарактеризував історик Ярослав Калакура.

Звільнення директора музею Голодомору-геноциду напередодні 90-х років вішанування пам'яті жертв Голодомору-геноциду — це триумф сталінської практики, коли за наклепом могли звільнити людину з посади. Про використання публічних посягань і цікавлення в пресі незгодних з режимом писали українські дисиденти, які пережили ті страшні та трагічні часи.

Прикладом сучасного тривалого цікавлення у пресі є черговий Відкритий лист від 1 липня 2022 року, оприлюднений у виданні «Історична правда», за підписом чотирьох співробітників Інституту історії України НАН України Геннадія Боряка, Лариси Якубової, Геннадія Ефіменка і Оксани Юркової, учнів і колег Станіслава Кульчицького, члена КПРС і головного пропагандиста відділу історії України 1920—1930-х років.

Інститут історії АН України знеслав себі у 1981 році, коли КГБ розпочало серію пропагандистських заходів, включно з виступами в пресі, відомих науковців (ГДА СБУ, фонд 16, опис 1, справа 1185, аркуш 87). Леонід Лепченко в інтерв'ю Сергію Жуку 25 червня 2013 року в Києві розповів, як під примусом КГБ його колега, Арнольд Шлепаков, який ніколи не читав книгу Роберта Конквеста «Гіркі жнива» (1986), погодився підписати рекомендаційний лист у формі звернення до керівництва Канадської комуністичної партії з нищівною критикою дослідження британського

науковця Конквеста, водночас давши згоду на публікацію книги апологета сталінізму Дугласа Таттла під заголовком «Фальшивка, голод і фашизм: міф про геноцид українців від Гітлера до Гарварда» (1987).

Канадський колега Шлепакова, комуніст Петро Кравчук (Peter Krawchuk), у своїх мемуарах «Наша історія» згадував, як він був шокованний, коли побачив у Торонто фотокопію советського «листа-звернення» стосовно публікації Конквеста за підписом Шлепакова. За рік до смерті у 1996 році канадський комуніст Петро Кравчук у своїх мемуарах повідав світові, що коли у 1987 році Канадська комітета вимагала пояснень щодо факту вчинення голоду 1932—1933 років, із Москви прийшло заперечення. Натомість у Канаді вийшла друком книга Таттла, в якій автор заперечив, що українців морили голодом, який він називав «міфом» і «фальшивкою». Саме цю книгу і рекомендували до публікації Юрій Кондуфор, на той час директор Інституту історії АН України, академік Арнольд Шлепаков, на той час директор Інституту соціальних та економічних досліджень зарубіжних країн, та Василь Юрчук, директор Інституту історії партії.

Про роль, яку відіграв Станіслав Кульчицький, завідувач відділу історії України 1920—1930-х років, у запереченні Голодомору як геноциду можна дізнатись зі змісту його памфлету «1933: трагедія голоду». Кульчицькому доручили підготувати цю публікацію у відповідь на висновки Комісії Конгресу США з питань дослідження голоду 1932—1933 років в Україні, виконавчим директором якої був Джеймс Мейс. Він у 1988 році констатував, що Сталін і його оточення вчинили геноцид проти українців. Кульчицький у памфлете, адресованому пропагандистам і опублікованому товариством «Знання», зазначив, що метою конгресменів США було створити в уяві громадськості імідж СРСР як «імперії зла».

Кульчицький був призначений членом комісії, яка поїхала до Москви, де буцімто йому показали документи з російських архівів зі статистичними даними загальносоюзного перепису населення 1937 року. Зробивши математичну операцію віднімання, історик заявив, що між 1926-м і 1937 роками втрати української нації становили 3,5 мільйона. Він прогнорував, що ще в 1930-х роках українські демографи, а також німецькі та італійські дипломати повідомляли про кількість від 7 до понад 10 мільйонів невинних жертв. Американський психолог В. Гантт у британському медичному журналі у 1936 році назвав ціну першої п'ятирічки у 15 мільйонів, а потім підтвердив у 1964 році, що цифра 15 мільйонів померлих у 1932—1933 роках він отримав з вуст знайомих лікарів та комісарів наркомату охорони здоров'я, зауваживши, що ця цифра значно відрізняється від офіційної.

Отже, дослідження цієї теми мусить продовжуватись.

Проте за браком аргументів і фактів п'ята колона намагається не лише припинити, а й заборонити будь-які дослідження цієї теми, вдаючись до пропагандистських кампаній у пресі та соціальних мережах. Замість того, аби стати на захист української історії, директор Українського інституту національної пам'яті Антон Дробович від погроз «знищити репутацію» перейшов до дії. Його підтримав і міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко, безпідставно звільнивши доктора історичних наук Олесю Стасюк із посади директора музею Голодомору.

Однак, «плагіату» немає і не може бути, бо це перша дисертація на тему про інститут уповноважених, тому висновки просто списати у когось неможливо. Це мали б зрозуміти підписанти, але жоден з них не має публікацій на тему Голодомору як геноциду, а не «загальносоюзного голоду», як наказав писати про цю тему Росархів починаючи з 2007 року. Те, що змогли проаналізувати Віктор Брехуненко і Геннадій Ефіменко, лише обмежується вступною частиною, в якій автор зазвичай подає загальний огляд літератури, тобто опублікованих джерел.

Для пересічного читача, який ніколи не читав вступної частини дисертації її не розуміє, як перевказ власним словами і цитування джерел автором вибудовують теорію і методологію власних досліджень, апеляція до терміну «плагіат» є шокуючою. Але насправді це не що інше, як облуда і марнославство «фахових» істориків з інститутів зі втраченою репутацією, які вже нічого нового чи прогресивного не можуть запропонувати в історичній науці, крім заборони на дослідження і претензії на цензуру.

Після Революції гідності і прийняття закону про декомунізацію майже вся адміністративна бюрократія пройшла листрацію з повним перевантараженням від комуністичного диктату до європейського цивілізованого правопорядку в роботі багатьох ключових міністерств і відомств. А от наука залишилась у лабетах комуністичних недобитків з інститутів академії наук, які обслуговували одну партію і йшли у фарватері тоталітарної ідеології без права на свободу думки.

Національна академія наук України має бути реформована, а не залишатись пережитком советської/російської системи. Це має бути вільна асоціація науковців, а не державна установа з бюджетом і посадовими окладами. Еко-

Злочини комуністичного режиму не були засуджені. Це стало однією з причин нового геноциду українців.

Фото з архіву «УМ».

номічна криза призвела до того, що науковці Інституту історії України НАН України вдалися до пошуку підробітку дієнде.

Один яскравий приклад — Георгій Касьянов, який співпрацює з Советом по внешній і оборонній політике (СВОП) при адміністрації президента російської федерації, де в наглядовій раді засідають нащадки кагебістів, які свого часу очолювали провідні установи культури. Касьянов на міжнародних форумах і вебінарах, які організовує СВОП, підважує авторитет українських істориків, які намагаються очистити національний наратив від советської брехні.

Інший приклад — Людмила Гріневич, колишня екскурсоводка музею Леніна, яка очолила Центр «Студії Голодомору» при Канадському інституті українських студій (філія приватного інституту в Києві) і на кошти канадського філантропа протягнула до Північної Америки концепцію свого наукового керівника Кульчицького про «загальносоюзний голод» як спільну трагедію народів, які колись входили в єдину державу — Радянський Союз. Таку позицію висловив від Брехуненка і Геннадій Ефіменко, лише обмежується вступною частиною, в якій автор зазвичай подає загальний огляд літератури, тобто опублікованих джерел.

Для пересічного читача, який ніколи не читав вступної частини дисертації її не розуміє, як перевказ власним словами і цитування джерел автором вибудовують теорію і методологію власних досліджень, апеляція до терміну «плагіат» є шокуючою.

Фактично директор Центру «Студії Голодомору» стала в цьому питанні на позицію росії, правонаступниці советського тоталітарного режиму, визнаного українським судом злочинним. Світовий досвід показує, що

академік — це почесне звання за досягнення в науці, а не постійна робота. Науковець академічної установи мусить працювати в університеті, читати лекції і вести семінари, проводити дослідження, очолювати наукові центри чи інститути, створені при університеті, на конкурентній основі, а не служити одній партії при владі.

Наука має бути децентралізована, тобто всі університети і в обласніх, і в районних центрах, так само, як і музеї, мають право відкривати дослідницькі центри для вивчення історії України, включаючи з історією Голодомору-геноциду, і фінансувати їх з державних коштів за принципом грантів на основі конкурсу, з додатковим зачлененням приватних пожертв. Але один центр чи інститут не має

права отримувати 30 мільйонів за кордонних коштів, а решта — залишатись без державного фінансування взагалі, бо тоді одна інституція починає диктувати іншим, що вони можуть чи не можуть досліджувати чи друкувати.

У країнах із розвиненою демократією і верховенством права університети мають автономію, і один університет не може нав'язувати диктат іншому, а тим більше — забороняти дослідження і публікації та цікавити науковців, коли бракує аргументів і фактів. Прикриватися порожніми епітетами й на кожному кроці кричати «фальсифікація» — від цього тхне сталінізмом, віддає, а не присорює вступ України до європейського співтовариства.

У світовій практиці захист наукових дисертацій відбувається за рішенням наукової ради окремого університету, і ніяка інша установа не має права втручатися або оскаржувати такі рішення. Доктор Олеся Стасюк після відновлення здоров'я має бути поновлена в правах і має повернутися до свого робочого кабінету в музеї Голодомору, де на неї вже чекають нові плани на організацію заходів щодо вішанування пам'яті жертв геноциду, який не було засуджено свого часу і який став однією з причин нинішнього російського геноцидного знищення українців у контексті реабілітації сталінізму і переписування історії творчими «руського міра». Всі країни-члени ООН мають обов'язок, згідно з Конвенцією ООН, зупинити цей геноцид, і Україна мусить вимагати від ООН визнання цього геноциду.

З повагою —
доктор Вікторія МАЛЬКО, координатор програми вивчення Голодомору-геноциду на кафедрі історії Каліфорнійського університету, Фресно; редактор колективної монографії «Жінки та Голодомор-геноцид: жертви, очевидиці, призвідниці» (2019); автор розділу «Російська (дез)інформаційна війна проти Голодомору-геноциду» в колективній монографії «Російські активніс меропріятія: вчора, сьогодні, завтра» (2021); автор монографії «Українська інтелігенція та геноцид: боротьба за історію, мову і культуру у 1920-х та 1930-х роках» (2021).

Продовження теми — 12 стор.

■ ТАКІ СУСІДИ

Заженемо московського ведмедя в його барліг,

або Вітчизняна війна нащадків русів-козаків проти нащадків татаро-монголів

Борис ВАСИЛЬЧЕНКО, учасник Другої світової війни

Карфаген повинен бути знищений!
(гласо Риму)

«Бог створив цапа, а чорт — кашапа», — каже українська народна приказка. «Москалі, ніби, також люди — як і ми, але в них одне на умі: як нас поневолити, принизити, знищити. Інаказ одного чоловіка перетворює їх на звірів», — писав Богдан Лепкий у повісті «Мазепа».

«Не путін керує російським народом, як думали високопоступальні аналітики, а народ — ним. Народ, якому не потрібні були ні Герцен, ні Толстой, ні Бердяєв, ні Сахаров — ці чужорідні, ворожі елементи; російський народ іще раз довів, що вклоняється царям і тиранам: що більше крові на них, то більше до них поваги й схиляння перед їхньою пам'яттю.

I нехай не кажуть прекрасно-душні публіцисти, що народ «ніколи не помилується», що «особа народу священна». Народ помилується, а більшість ніколи не знаходить істини.

Не помилуються лише одиниці — люди совісті, пророки, апостоли, філософи, інакодумці, генії, які гинуть раніше за всіх; мине час — і суд божий встановить провину російського народу перед Україною і перед світом...

Страшна, самовбивча історія народу, невиліковно хворого на шовінізм, імперський синдром, бундючне самовозвеличення перед іншими народами — і п'яна деградація, владіння в лекторію православного московського мракобісся, оточення себе муром ненависті до чужинців», — пише Юрій Щербак у «Зброй судного дня».

А ось що відповів учитель і шеф путіна Анатолій Собчак на запитання, чому московитів так ненавидять у всьому світі: «Ни одно правительство не проводить преступления без участия своего народа, и народ несет ответственность за все преступления своих правителей наравне с ними».

Уже тривалий час «гримонить над світом лута битва за твоє життя, твої права», — писав про Україну Василь Симоненко понад пів століття тому. І нині ця битва може стати останньою на планеті Земля.

То хто вони і хто ми, сусіди по території, споконвічні вороги по плоті і по духу?

Походження та назва

Московити. «На території «споконвічної російської землі» — сучасних Московської, Володимирської, Костромської, Тверської та Рязанської областей — здавна проживали фінські племена: мера, мурома, мещера, весь тощо», — пише про росіян Володимир Білінський.

«Археолог граф О. С. Уваров у XIX ст. провів розкопки 7 тис. 729 курганів на території (названих областей). — Авт.».

установив, провівши краніологічне (за черепами) дослідження, що ті кургани належали винятково мерянському (фінському) етносу VIII — XVI століть. Слов'янського духу на землях Московії у ті віки і не чути, пише Володимир Білінський у книжці «Країна Моксель, або Московія». І додає, що жителі Московії — це окремий відособлений самобутній народ, який нічого спільнотного не має з Руссю (Києвом), Литвою (Білоруссю), поляками тощо.

«Цілком очевидно, — робить висновок видатний історик нашого часу Білінський, — що той самий народ не міг одночасно мати два різні імені — русичі і моксель. Великі історики минулого засвідчили існування двох нічим не пов'язаних держав: Русі та країни Моксель... Народи тих країн з XII до XV ст. мали різних господарів і перебували на різних щаблях розвитку».

З 1237 року, зазначають Володимир Білінський та інші видатні історики, фінські племена змішались з іншими племенами (зокрема завойовниками — татаро-монголами), і на цій основі витворився той етнос, який нині прийнято називати московитами і зовсім недоречно — росіянами. Однозначно той етнос називали татарами, нерідко монголами, (Карл Маркс за звичай називає їх монголами) європейські вчені та політики (Наполеон Бонапарт, Юстін), російські (М. Покровський, А. Луначарський, В. Єрофеєв), українські (М. Грушевський, Леся Українка, І. Франко, В. Січинський, В. Білінський) та багато інших. І тільки московські «вчені» несуть блекоту щось

діять, що слово «Україна» походить від слов'янського слова «край». Від XII ст. слово «Україна» застосовується літописцями до територій, які входили до Київської держави... У Подніпров'ї відбувається процес творення українського етносу на грунті етногенезу кількох великих і древніх народів, що жили в епоху великої імперії скіфів-скототів і в епоху трипільської культури, і в добу розселення слов'янських племен», — пише Раїса Іванченко в «Історії без міфів».

Такої ж думки притримується і академік Кость Гуслистий та інші історики, зокрема М. М. Покровський.

Польські королі, зокрема Стефан Баторій та Ян Собеський III, в офіційних документах країну козаків називали «Україна». Так само французи Гійом де Боплан та Преспер Меріме, а також посланник австрійського імператора на Січі Еріх Лясота. І тільки рашистська Москва (а рашизм, тобто російський фашизм як огідне явище, а не як назва, народився не в Європі і не в наші часи, а в Моксель-Московії разом із зародженням країни-терориста, десь у XII ст.) стверджує: «України не було, нет и быть не может».

Столиця

У них — Москва, яка «заснована не 1147 року, а значно пізніше — 1272 року (отже, Москви — 750 років, а Києву — 1550! — Авт.). І засновником Москви був не Юрій Долгорукий, а хан Золотої Орди — Менглі-Тимур, онук великого хана Батія, зазначає Володимир Білінський.

У нас — Київ. Заснований 1550 років тому. Засновники —

російське населення не тільки відмінне від європейців, а й радикально протилежне Європі. Росіян важко назвати євразійцями, вони не з'єднують дві культури, а внутрішньо ворожі обом.

на зразок «наши цари происходят от римских императоров».

«Наш князь Владимир крестился в Крыму, и поэтому Крым — наш», «Украины нет — есть окраина России, в которой живут «окраинцы», т. е. украинцев нет, а есть русские люди, живущие на этой земле», «украинский язык придумали в австро-турецком генштабе в годы Первой мировой войны».

Треба зазначити, що «русские дураки» (за визначенням Леніна) вірять отим дурницям і, мов барани, йдуть зі зброяю в руках «асвабаждать наш народ от нацистов».

А тепер щодо українців. «Дуже багато свідчень східних хроністів VI, VII, VIII століть про існування великого воявничого племені народу русів... Руси поселилися в басейні річки, які дали назву Рось, а її притокам — назви Расава, Равиця». Літописець так і сказав: «Поляне, іже назовіме Русь». Водночас історики твер-

ють не дозволить йому загарбати Україну, а потім іще дещо... А налякані прокорумповані

«стара курва Європа» (Дмитро Павличко) ніяк не наважиться стати пліч-о-пліч з Україною. Не вірить, що «прийде захабнілій москаль — і в Париж...», як пророкував усе той же Дмитро Павличко, якщо не приведи боже нас загарбає.

А історія знає приклади, коли Європа завдавала нищівних поразок монголу. Наприклад, у 1855 — 1856 рр. Англія і Франція збройно виступили на підтримку Туреччини (Московія тоді прагнула захопити Стамбул — Константинополь, перенести туди свою столицю і створити «третій Рим»). Результат спільніх зусиль Європи і жертви агресії — Туреччини — ганебна поразка Росії, а її імператор Ніколай I наклав на себе руки. Інший приклад — російсько-польська війна 1920 р. Підтримана Європою Польща розгромила червону орду, і, як визнавав Лев Тро-

цький, «вместо победы мы пришли к тяжелому поражению».

Карл Маркс писав, що метою Москви є «знищенні всього того, що створила Європа за тисячі років своєї культурної еволюції». Московський ведмідь загарбуватиме доти, доки знатиме, що європейські звірі не здатні чинити опір. Московщина покладається не так на свою власну силу, як на боягузство європейців».

«Російська ідея є не маяком величині, але прівою аморальності», — влучно сформулював національну ідею росіян І. Белебеха.

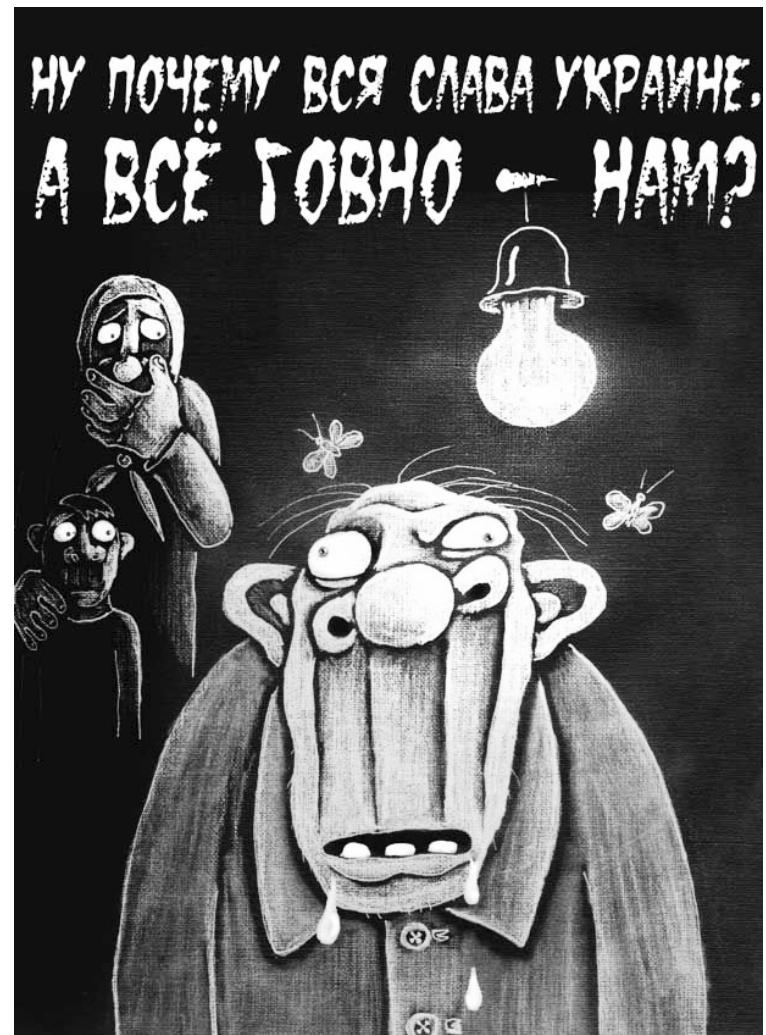
А що ж у нас? Анатолій Погрібний пише: «Те слово, яке поставив на сторожі свого народу Тарас Шевченко... то є не що інше, як українська національна ідея. Свята правда!».

Олександр Потебня. «Мова народжує народний дух. Народний дух — національну ідею... волю і дію». А за Іваном Франком, як ми знаємо, дух — це той, «що тіло рве до бою, рве на поступ, щастя й волю».

Ментальність

У них. «Будь-яка підлість стосовно слов'янських сусідів — вихваляється. Усе, що зроблене на шкоду Москвії, — піддається анафемі», — пише Володимир Білінський.

«У них у крові — неодмінно стояти перед ким-небудь на колінах або ж вимагати, щоб інші стояли перед ними. Тобто це та «бездоння» в крові, которая залишається рабсь-

Малюнок із сайту durdom.in.ua.

кою... постійно потребує чужої крові, цей немеркнучий вампірізм обов'язково прагне інших перетворити на своїх рабів», — зазначав Євген Гуцало в «Ментальності орді».

Коли в 1887 році генералу Скобелеву не вдалось «асабадити» Стамбул від турків (Англія і Франція тоді виступили на захист Туреччини, яка осьось мала бути, як і інші численні народи, «покорена», а московити уже стояли перед ворітьми турецької столиці), середній генерал заплакав від досади. Пізніше, виражаючи волю «руссака народу», цей вампір скаже: «Никогда не настанет время, в которое мы будем в состоянии обойтись без войны».

Природа монголо-москаля, його ментальність ніколи не мінялася і ніколи не зміняться. Споконвіку, пише Фрідріх Енгельс, «ето население находилось в состоянии духовного застоя, было лишенено всякой инициативы, но... оно представляло превосходный солдатский материал для войны».

Опираючись на такий «народ», шайка авантюристів, правителів Росії, «этот иезуїтський орден дієствует для досяження своєї никогда не меншої, никогда не упускаемої из виду цели — мирового господства России... Любой захват территории, любое насилие, любое угнетение царизм осуществлял не иначе, как под предлогом просвещения, либерализма, освобождения народа», — ідеться у збірнику творів Маркса і Енгельса.

Але, «не впоравшись зі світом (яке вже там світове панування, коли, за визначенням Федора Достоєвського, Росія стоїть над прівою? — Авт.), він (москаль) паскудить у світі». (Віктор Єрофеев, Енциклопедія російської душі).

Нині ми порівнюємо гітлерівську Німеччину і путінську Росію. Багато спільногого. Один довічний (поки не застрелився) фюрер, один-єдиний довічний (поки не знищать як терориста планети №1) президент, єдина партія і «єдиний» народ (інших немає, бо давно уже «од молдованина до фіна всіх язиках все мовчить, бо благоденствує»).

Читаемо публікацію Олександра Довженка «Ворог буде розгромлений» від 27 червня 1941 р: «Чорний отаман, проклятий народом... кинув на нас своїх майстрів смерті і руйнування. Кинув, як і личить розбійнику, вночі, без попередження, без будь-яких причин з нашого боку. Гітлер несе поневолення і смерть. Видно, не-веселі його діла. Видно, застаріла ненависть прорвалась у нашого ворога, як гнійник. Видно, неминучість близького краху і загибелі позбавила його останньої краплі розуму і кинула його, цього скаженого собаку, на нас».

Отже, «чорний отаман, який несе нам поневолення і смерть» у Довженка і «звір потворної породи», який «приніс нам чорної біди» у Лілії Костенко. Різні люди, у різні часи, а суть оцінки того, що відбувалось і відбувається, — ідентична.

Ментальність у нас. «Все краще, що є в нашого народу», — пише Олесь Гончар, — працьовитість, чесність, правдивість, безмежна доброта, обдарованість. Народ, який ніколи не був у ролі завойовника, покорителя інших народів».

Покорителем не був, а лише боронився. Душу й тіло ми положим за нашу свободу — ось наш код нації.

Розумові здібності

Вони. Нобелівський лауреат Іван Павлов: «У русских слабо развита мозговая система». Іхній Мефістофель ХХ ст. Ленін: «Все russkie, как правило, идиоты, полуидиоты или дураки». Володимир Познер, тележурналіст: «Россия — страна дураков. Предлагаю определить день дураков и сделать его национальным праздником». Класику про дурнів і дороги, мабуть, зайде нагадувати. Зрештою, навіть позитивний герой казок у цієї нації — це Іван-дурник?

Ми. Петро Кононенко, професор Київського університету ім. Тараса Шевченка: «У США периодично проводяться опитування громадської думки, спеціалістів про інтелектуальні здібності тих національностей, які населяють Америку. Перше місце вони відводять сверям, друге — українцям, третє — англосаксам. Інтелектуальні здібності московитів — вони найдурніші з усіх».

Побут

У них. Лише Москва і Петербург мають дещо пристойний, з точки зору цивілізації, вигляд. А решта...

Слово дослідникам. Збігнев Бжезінський згадував, що в ХХ ст. за 5 км від Москви в деревнях немає туалетів, жодного фруктового дерева... «Не живте на Русі людям прекрасним. Одни только свиньи там живут», — це вже наш Микола Гоголь.

«Будинки московитян не країці за свинарники у Франції чи Німеччині» (Сигізмунд Герберштейн, «Записки про московитські справи», 1549 р.). Американський письменник Георг Кенан у 1885 році писав: «Кожне селянське житло — це блокгауз найпримітивнішого вигляду... Широка, вкрита морем бруду вулиця без тротуарів, без деревця, без кущика... все сіро, брудно. Непривітно». І Завалішин у 1862-му писав про «грубость нравов, нелепость обычаев, круговое невежество, животную жизнь об руку со скотом

більше не бачив такого візантійського дива, як у Вишньому Волочку. Там перегородка між жіночим і чоловічим відділеннями проходить не низом, а горою, від стелі. Голів не видно, а все решта — як на вітрині. Сидять жінки різного віку рядочком і, безголові, із великою пасіонарністю сціть-серуть у дірки. Труси, анатомія, передніння і ток-шоу. Еротичний театр... На батьківщині все вкрай пасіонарно».

Тяжко було і є жити нормальні людині в країні з вкраденою назвою, де «все погано», бо «Росія — це вид країни, що виробляє людське нещастя, народ схожий близькістю до тваринного світу, росіяни — ганебна нація, народ похмурий, запійний, блудливий, ледачий, байдужий. Росіян поєднують погані якості: лінощі, заздість, апатія, спустошеність. Швидше за все, Росія зникне з лиця землі».

Російське населення не тільки відмінне від європейців, а й радикально протилежне Європі. Росія — взагалі помилка. Росіян важко назвати євразійцями, вони не з'єднують дві культури, а внутрішньо ворожі обом. Пушкін мав рацію: розміщення Росії в Європі — помилка географії. Великий труп, що розкладається. З Росією ніколи не домовишся. Культура Росії — п'ятизірковий морг», — продовжує Віктор Єрофеев.

Снохаство

Ломоносов, Пушкін, Лесков, Бунін писали про це явище у «руssкого народа». Це коли батько одружував свого малолітнього сина зі старшою за нього дівкою («Мой Ваня может быть меня, мой свет, а мне было тринацать лет», — говорить про свою «любовь» няня Тетяня Ларіній (Пушкін, «Євгеній Онегін»)). А далі вже сорокарічний батько вступав у статеві стосунки зі «снохою». «Ці стосунки здійснюються відкрито, навіть у присутності жінок старого та дітей. Ледве чи є таке в африканських дикунів» (Павло

Малюнок із сайту durdom.in.ua.

Марієтта Шагінян, досліджуючи життя та творчість Тараса Шевченка, пише про українське село: «Ярко въбеленные, маленькие, словно яички в соломе, полтавские глиняные хатки, высокие суровые деревянные избы черниговских деревень под соломой, пристегнутой на гребне крыши палками, чтобы ветер не снес; колодцы с «журавлем», то есть с высоченной дугой, поднимающей ведро; кудри вишневых садов за плетеньями, сплетенными из лозы и «вербы», как говорил Тарас Шевченко и как говорят

ціональна культура на Майдані явила свою невмирощу велич цілому світові в тому розумінні, що нація ще спроможна (неважаючи на всі деструкції)».

Епілог

Володимир Білінський, здійснивши титанічний труд з дослідження історії та ментальності Моксель-Московії, так званої Росії, прийшов до висновку: «Московський поневолювач своєї психології ніколи не міняв і, боюся, ніколи не змінить. Росія — велетенська могила, куди сотні років московський істеблішмент кидав мільйони трупів росіян і неросійських народів заради примарної імперської ідеї світового панування».

Плакала Україна, кров'ю вмивалась у Києві 1169 року, у Батурині 1708-го, у Києві 1918-го, вмирала від голоду в 1921—1923, 1932—1933 та 1946—47 роках і нині страждає від бомб нашого споконвічного ворога. Ворога, який був і скільки жити — стільки ж буде у своїй ментальності незмінним, а саме: загарбник, падлюка, гвалтівник, насильник, злодюга, ледашо, матершинник, дурацюга, вбивця, брехун, п'янюга, снохач, раб своїх тиранів, терорист, садист, грабіжник, бандюга, варвар-дикун, бидло, шовініст-расист-фашист і просто — скотина.

Але минули ті часи, коли Україна плакала, тепер настав час розплати, тепер скотина-москаль хай плаче! Бо є і діє вселенський закон — зло повертається! Зло, яке москаль скоїв і продовжує коїти у всьому світі, чекає на свою жертву, на цей раз — москаля.

Наш Пророк питав: «Чи буде суд, чи буде кара на отих... катів людей?». І заповідів нащадкам у поемі «Никита Гайдай»: Огонь и кровь мы на расправу В жилища вражки принесем. И наши вопли! Наши стоны С их алчной яростью умрут, И наши вольные законы В степях широких оживут!

Композитор Микола Глінка, виїжджаючи з Росії, «весьма недвусмисленно подчеркнул свое отношение к покидаемому «отечеству». У заставы он вышел из кареты, плюнул и сказал: «Когда бы мне никогда более этой гадкой страны не видать».

и не выше его, пожалуй, разумом». Сергій Есенін у 1924 році згадував: «Одни только избы кривые, а в избах — ухваты да печь. Россия... нищету твою видеть больно».

Це в них село. А ось місто. Вишній Волочок Тверської області. З інтернету дізнаємось, що тут мешкає 45 тисяч жителів. Засновано в 1471 році. Залізничний вокзал, готель, парки, архітектурні та скульптурні пам'ятники XVIII — ХХ ст.

А ось уже нотатки очевидців. Про сучасний Вишній Волочок і, зокрема, про вбиральні в них пише Віктор Єрофеев у «Енциклопедії російської душі»: «Громадські нужники в Росії — це більше, ніж трактат із вітчизняної історії. Це собори. Збаняни ми не вгору, а вниз... Вбиральні відстояли свою самобутність, незважаючи на отих дядечків — прорубай-вікно-егоїстів... Я би повісив перед входом до кожної громадської вбиральні андріївський прapor. Нехай майорить. А на стіні — ікони, портрет президента. Я бачив багато чудових убіралень,... але ніде

Штепа, «Московство»).

Композитор Микола Глінка, виїжджаючи з Росії, «весьма недвусмисленно подчеркнув свое отношение к покидаемому «отечеству». У заставы он вышел из кареты, плюнул и сказал: «Когда бы мне никогда более этой гадкой страны не видать».

У нас. Тарас Шевченко: «Нечане писанка село. Садок вишневий коло хати». Олександр Довженко: «Літній день, і все сіавко здавалось прекрасним: сад, город, соняшники й мак, і ниви за городом... Весь ясний соняшниковий світ стояв нерухомо, наче хор вродливих дітей, що вступили у височину своїх радісні обличчя. А над обличчями тихо снували золоті бджоли. Щебечуть солов'ї по молодих садках. Ліне здалеку дівочий спів. Земля квітне...».

У кожному селі в Україні, у кожного господаря є криниця, з якої він і його сім'я п'ють джерельно чисту воду. «А я піду в сад зелений, в сад криниченьку копать» — звична справа для українця.

еще теперь» (идеться про 40-ві роки ХХ ст. — Авт.).

Культура

У них. «Автомат Калашникова — головний персонаж російської культури другої половини ХХ століття», — пише Юрій Іллєнко в «Доповіді Апостолові Петру».

Віктор Єрофеев: «Росіяни не набралися культури. Переході жінки з нареченої в дружину супроводжується актом ганебного приниження. Мужик не любить своєї баби. У росіян вважається не дуже пристойним любити свою дружину... Росіянинна можна вирахувати де завгодно, як він єсть суп. Звичайно люди піднімають ложку до рота. Росіянин, навпаки, не єсть, а хлепче суп, низько схиляючи обличчя до супу».

У нас. Юрій Іллєнко: «Епіцентр мегаполісів трипільської культури був там, де стоять сучасні Черкаси. До речі, моя батьківщина. Я там народився над Дніпром... я українець, я є, я завжди тут був. Головний підсумок Майдану в тому, що на-

Олег ГАНСЬКИЙ

Вивезення українського зерна з окупованих портів стає чи не найголовнішим фактором вітчизняної економіки. І хоча статистика показує, що падіння і збору, і експорту буде обвальним, проте держава має значні сподівання заробити на продажу нашої сільськогосподарської продукції і розв'язати головні питання стабільності економічної ситуації.

Не падіння — обвал

Згідно з аналітичними даними, за підсумками 2021-22 маркетингового року з України на зовнішній ринок було відвантажено 18,7 млн тонн пшениці, що на 13% перевищує аналогічний показник сезону 2020/21 року, який становив 16,6 млн тонн.

Найбільшими імпортерами української зернової продукції вже кілька сезонів поспіль залишаються Єгипет та Індонезія — за підсумками сезону їхні частки в загальному обсязі експорту склали 16% і 14% відповідно (2,9 млн тонн і 2,5 млн тонн у натурально-му вираженні). При цьому Єгипет збільшив закупівлі української пшениці на 19%, а Індонезія — на 2%. Третю позицію в рейтінгу основних імпортерів пшениці зайняла Туреччина — її імпорт порівняно з попереднім сезоном виріс більш ніж удвічі, з 794 тис. тонн до 1,9 млн тонн, а частка в загальному експорте збільшилася з 5% до 10%.

Цьогоріць ситуація докорінно зміниться: очікуване скорочення валового збору зернових порівняно з попереднім сезоном становить 39% — з 86 млн тонн до 52,3 млн тонн, а експортний потенціал пшениці може становити близько 12 млн тонн, що на 36% нижче показника 2021-22 маркетингового року.

Мінус Єгипет, плюс Індія

Серед покупців нашого збіжжя буде менше єгиптян. Усього було розірвано контрактів на постачання 240 тис. тонн пшениці, які компанії так і не здійснили через агресію РФ та заблоковані порти на Чорному морі. Раніше українську пшеницю було заброньовано єгипетським державним покупцем зерна з постачанням у лютому та березні, але оскільки відвантаження так і не сталося на тлі російської агресії, контракти на постачання пшениці

зі України Єгипет розірвав. Єгипет — найбільший у світі імпортер пшениці, і країна дуже сильно залежала від постачань чорноморської пшениці, які були зупинені через вторгнення РФ в Україну. З того часу Єгипет прагнув диверсифікувати постачання пшениці — у липні було закуплено понад мільйон тонн через тендери та прямі закупівлі. Чотири скасовані вантажі було куплено Єгиптом у грудні за ціною від 346 до 360 доларів за тонну, враховуючи вартість доставки, заявили трейдери на той час. Після того як війна прискорила зростання світових цін на зерно, ця країна у квітні заплатила 494,25 долара за тонну пшениці. До того ж одне судно, завантажене зерном, застрягло в українському порту «Чорноморськ», але, як очікується, вони вирушать у дорогу, щойно отримають зелене світло від портової влади.

Тим часом Індія планує у вересні отримати перші партії сояної олії з України після п'ятимісячної перерви у зв'язку з блокадою українських портів росією. «Поставки очікуються обсягом від 50 до 60 тис. тонн завдяки розблокуванню трьох чорноморських портів України для експорту сільськогосподарської продукції», — заявляє виконавчий директор компанії Sunvin Group Сандіп Баджорія, додаючи, що українську олію для поставок в Індію вантажитимуть у морських портах Одеси і Чорноморська. «Ми вже почали отримувати пропозиції щодо серпневих поставок, але все залежатиме від наявності суден. Щодо запасів в Україні олійних культур для переробки, то вони є достатньими», — додав Сандіпа Баджорія. І при цьому заявив, що, крім відновлення імпорту сояної олії з України, Індія також планує збільшити закупівлю пальмової олії після падіння цін на неї.

«Імпорт зросте до 750 тис. тонн у серпні та 800 тис. тонн у вересні. Це пов'язано з більшим попитом на смажену їжі під час фестивалів у Індії, а також тим, що зараз пальмова олія набагато дешевша, ніж інші види олії», — сказав він.

Зерно гривню збереже?

Наша країна продовжує жити під знаком підготовки до експорту зерна морським коридором з України. Запуск цього процесу, як

надто знижується, але її не зростає, — каже він. — Тому що, попри окупацію південних регіонів і неможливість доставляти овочі з Херсонщини й Миколаївщини, ринок вчасно диверсифікував ризики — і центр, і захід України засіяли достатньо овочів. Тож сьогодні продукти з'являються на ринку, дефіциту немає».

При цьому виробники намагаються диверсифікувати агропромисловість. «Чимало регіонів, які не могли вирощувати ті чи інші продукти, сьогодні на цьому активно спеціалізуються. Наприклад, на Вінниччині та Черкащині вирощують кавуні. Мені аграрій показували засаджені по п'ять-десять гектарів кавунів. Такого раніше в них не було, — каже Марчук. — Так само з виноградом. Я ніколи не бачив на Вінниччині великих садів винограду. А сьогодні хлопці на цьому

спеціалізуються. Виноград вирощується в нормальних умовах, продається та має всі перспективи».

Прогнозує експерт і падіння цін на гречку. «Коли в нас почнеться активний сезон збору гречки, матимемо досить хороших показників. Протягом минуліх сезонів гречки сіяли значно менше — близько 70 тис. га, хоч споживання сягає близько 150-160 тис. тонн. Тому фактично Україна не забезпечувала себе гречкою повністю. Сьогодні ж через війну попит на такі нішеві культури досить високий, тому площа під них збільшилась. Є переконання, що після збору гречки ціна знизиться», — каже експерт, прогнозуючи падіння цін до 50-60 грн.

Не має бути восени і традиційного зростання цін на молочну продукцію. «Сьогодні закупівельні ціни впали. Це пов'язано з тим, що влітку триває сезон

■ ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА

Сподівання на зерно

Завдяки зерновому експорту влада сподівається отримати валюту і укріпити гривню

Вивозимо зерно — отримуємо тверду гривню.
Фото з сайту [exo.in.ua](#).

■ А ТИМ ЧАСОМ...**Російська ракета і вартість страховки**

Розрахункові ставки страхових платежів для суден, які вивозитимуть українське зерно до безпільних районів Чорного моря, зросли з 0,025% від вартості судна до початку війни до 5%. У компанії Lloyd's (Великобританія) вважають, що ризики вивезення зерна з українських портів залишаються високими через ракетний удар росії по Одеському порту в день підписання угоди про зерновий коридор у Стамбулі, ідеться у повідомленні.

Представник компанії Брюс Карнегі-Браун сказав агентству, що головними умовами продовження роботи галузі є збереження домовленостей щодо супроводу міжнародних військово-морських сил та чітка стратегія боротьби з морськими мінами. Адже, за його словами, «дуже важливо, щоб угода залишалася чинною».

■ ДО РЕЧІ**Продаж зерна — до дорогого хліба?**

У Мінагрополітики вважають, що з відкриттям українських портів ціни на зернові в Україні можуть зрости, тоді як на глобальному — знизитись. «Наразі важко спрогнозувати, як поведуть себе ціни на ринках. Але, припускаю, з відновленням українського експорту ціни на глобальному рівні зменшаться. Водночас в Україні, очевидно, це буде зустрічний рух: ціна зерна в порту для вітчизняних аграріїв підвищуватиметься за рахунок збільшення попиту з боку зернотрейдерів. У будь-якому випадку зменшення цін логістики підвищить дохідність агропромобів», — сказав міністр аграрної політики та продовольства Микола Сольський, зазначивши, що сьогодні ціна кукурудзи в румунському порту становить 340-350 доларів за тонну, при цьому український фермер з цієї суми отримує лише 160 доларів за тонну, решту він витрачає на ускладнену логістику.

з України, належатиме приватним вантажовідправникам, тоді як державному Держрезерву — незначна його частина.

«Держрезерв у найкращі часи, коли в ньому було менше «мішней», і тоді не мав дуже багато зерна, а зараз його тим більше там стільки немає», — зауважив міністр.

■ ТЕНДЕНЦІЇ

Корови з Євросоюзу

Більшість провідних аграрних галузей в Україні знищенні війною, без допомоги західних партнерів відновити їх ми не зможемо

Олег ГАНСЬКИЙ

В Україні стрімко прискорюється інфляція: у червні вона сягнула 21,5% у річному вимірі. Як вважають експерти, інфляційний тиск зберігатиметься й надалі: за підсумками 2022 року інфляція перевищить 30%. У наступні роки вона суттєво сповільниться, хоча все ще перевибуватиме значно вище цілі Національного банку в 5%, передусім через наслідки війни. У наступному році інфляція знизиться до 20,7%, у 2024-му — до 9,4%. Її повернення до цілі 5% передбачається у 2025 році.

Відтак усі ми спостерігаємо небувале подорожчання товарів і послуг. Імпортний товар, як заявив голова Всеукраїнської аграрної ради Денис Марчук, може зрости в ціні на 6-10%. «На старті сезону відкритих овочів ціна хоче

великого молока. Водночас рівень споживання не такий високий. Через те, що багато людей були змушені покинути Україну, попит на молочні продукти, а особливо преміальні, впав, тому їх цінова позиція не надто висока. Водночас ці втрати в нас замістив імпорт — ми вийшли на імпортні позиції до Польщі. Туди переїхала значна кількість українців, які шукають продукцію, яка їм цікава й відома, тому цей сегмент має активний попит у Польщі. Як не дивно, спрямована українська молочна продукція до Німеччини. Тож зараз різкого підвищення цін на молочні продукти не передбачається», — про-довожує Марчук.

Хоча, на його думку, існують у галузі й проблеми. Так, під час війни знищено багато корів. «Ідеться не про домові господарства, а про корів, які дають молоко екстракласу. На фермах було вбито, знищено бомбардуваннями чи розстріляно близько 50 тис. корів. Це досить значна кількість, і сьогодні потрібно думати, як це заміщати, — констатує він. — Нині Україна просить країни світу про постачання молодняку на ферми, які цього потребують, щоб не впало виробництво в молочному секторі. Це довгий бізнес — щоби вирости корову до періоду лактації, потрібно близько трьох-четирьох років. Це довгий і коштовний процес», — наголошує Денис Марчук.

Ганна ЯРОШЕНКО
Полтава

У колишньому селі Яківці, яке нині входить до меж Київського району Полтави, у ще не так давно занедбаному господарському приміщенні, що колись належало родині видатного хірурга Миколи Скліфосовського (про занедбаність якого свого часу писала «Україна молода». — Ред.), нині розташувалася козина ферма. За реставрацію цього приміщення рік тому взялися ентузіасти. Та на згаді їхнім планам стала війна.

Ризикована поїздка з метою евакуації пів сотні кіз

«Реставрація зведененої на початку ХХ століття господарської будівлі Миколи Скліфосовського, що була в аварійному стані, — це моя ініціатива, — розповідає місцевий реставратор Михайло Бережинський. — А підтримала її співдружність активних людей «Збережемо Полтаву» (Save Poltava), котрі опікуються захистом пам'яток архітектури й історії, борються за збереження унікального обличчя нашого міста, а також підприємець Володимир Антонов, якому належать кілька будівель маєтку відомого хірурга. Так що втіленням цієї ідеї в життя займався колектив однодумців».

Реставрувати будівлю розпочали 1 червня минулого року. Та з початком повномасштабної навали російської орди роботи зупинили. За цей час встигли відновити стіни, які місцями були завалені, зробити вікна, загони для тварин, провести електрику, водогін тощо.

«Нашим головним завданням було дати друге життя маєтку Миколи Скліфосовського і створити музей видатного хірурга, — акцентує Михайло Бережинський. — Однак і це ще не все. Во створити музей — це пів справи, окрім усього, його потрібно утримувати. Розуміючи, що за умови, коли навіть центр Полтави перетворився на руїну, на міський бюджет розраховувати марно, ми вирішили створити підприємство, де б велася якась господарська діяльність. Хай це не давало б значного зиску — аби лишіння на ці кошти можна було підтримувати життєдіяльність музеюного комплексу. Още така була задумка».

Цікаво, що при цьому розглядали й варіант козиної ферми, однак він був не єдиним. Плани відкорегувало саме життя. «Коли розпочалася повномасштабна російсько-українська війна, несподівано зателефонував знайомий — власник козиної ферми із села Студенок Ізюмського району Харківщини, який чув, що ми відновлюємо господарське приміщення, і сказав: треба, мовляв, терміново евакуувати кіз, бо ще два-три дні — і евакуувати буде нікого, — продовжує розповідь Михайло Бережинський. — Два водії їхали до району бойових дій відмовилися, третій — таки погодився. Ми зібралися й на свій страх і ризик вирушили в дорогу. То була вкрай напружена поїздка. Коли прибули до села Студенок, бойові дії вже повним ходом велися на території сусіднього населеного пункту, було чутно гул канонади. Спішно повантаживши 50 кітніх кіз, ми провезли їх через багато блокпостів — і скрізь наш живий вантаж викликав непідробну цікавість та позитивні емоції».

«За нами по п'ятах ішла війна»

Із цього все й почалося. Хоч як дивно, багато страждали кози, які склали основу стада,

■ ФЕРМЕРСТВО

Кізонько моя мила, кіzonько моя люба

У господарській будівлі, що належала родині Миколи Скліфосовського, поселили рогатих «переселенців», яких довелося рятувати від війни

Надія Гребенюк серед своїх кіз англо-нубійської породи.

Надія Гребенюк демонструє козеня, яке народилося на фермі в Яківцях.

Нубійський козел Харлі — улюбленець пастуха Олександра Черненка.

Козел Харлі не любить чоловіків, зате залишки кате на собі дітей.
Фото автора.

дали здорове потомство. Так на фермі з'явилися ще й понад 40 зворушливих козенят. А потім сталося так, що до колективу фермерського господарства вілялася одна жінка разом зі своїми 14 козами. Вимушена переселенка з Донеччини Надія Гребенюк, за її словами, завела кіз 2018 року, аби разом із трьома дітьми якось вижити в умовах війни.

«Починала із семи кіз, — пригадує моя співрозмовниця. — Вони давали молоко, з якого виготовляла й сир, і йогурт. Усе бінчого, якби не одне «але»: за нами по п'ятах ішла війна. Спершу ми жили в селищі Верхньоторецьке. Там увесь час було «гаряче». Натерпівшись сповна, 2018 року змушені були виїхати звідти. Забравши кіз, оселилися в селі Іванопілля. Однак і там нас наздогнала війна. Коли лінія фронту почала наблизжатися до нас і лишилася вдома стало страшно, разом із дітьми й двома собаками перебралася до Полтави (ми мешкали в актовій зали 25-ї школи), а приглянути за козами перед від'їздом доручила місцевому пастуху. Звісно ж, весь час шукала можливість перевезти тварин сюди, але то було просто нереально. І тут учитель 25-ї школи, аби бодай чимось допомогти, надіслав мені «скрін» оголо-

шення про пошук сироварів. За телефонувавши за вказаним номером телефона, повідомила, що хоч і не є сироваром, проте вмію доглядати за козами».

І так усе якимось дивним чином зібилося: невдовзі Надії Гребенюк допомогли перевезти її двох козликів та 12 кізок, чому вона надзвичайно рада. Так козина ферма в Яківцях поповнилася висловухими представниками англо-нубійської породи. Вимушена переселенка уточнює, що починала займатися козівництвом, маючи в розпоряджені звичайних кіз. А потім притурилася виграти грант міжнародної гуманітарної організації «Людина в біді».

«За грантові кошти й придбала оцього коричневого козлика-нубійця Харлі, якому нині п'ять років, а кізки — то вже його дочки, — вказує на своє стадо Надія. — Молоко в цих кіз дуже жирне й щільне, тож для виготовлення сирів є просто ідеальним. Колись вважала, що люблю собак, коней. Але, як виявилося, мої тварини — кози. Щоб ви знали, козівництво — це справжня хвороба, яка до того ж прогресує. Власних кіз зрештою не виділяю, тепер усі понад 100 тварин (саме стільки їх налічується нині в господарстві) — мої. Раніше на великій фермі

ніколи не працювала, тож цей новий досвід мені надзвичайно цікавий».

Тим часом на фермі закінчувалося ранкове доїння кіз. Невдовзі їх мали виганяти на випас. Втім, іще встигла поспілкуватися з одним із пастухів — уродженцем Полтави Олександром Черненком. Молодий чоловік привів мандрував світом, жив і працював у Польщі, Чехії, Іспанії, де познайомився з грузинами, внаслідок чого перебрався в Грузію й застяг там на два з половиною роки. А тоді його потягло додому.

«Повернувшись до Полтави, почув про оцю козину ферму й у підсумку опинився тут, — розкаже свою історію мій новий знайомий. — Та оскільки господарство переживає період становлення, про заробіток доводиться лише мріяти. Уже вирішив, було, кидати цю роботу, але тут з'явилася Надія, яка своєю енергією, любов'ю до кіз заражає й інших людей. Та й сам прикипів душою до нової справи, мені подобається ці розумні тварини, які дуже люблять ласку, — бува, навіть змагаються за те, щоб ти їх погладив. А козел Харлі — то взагалі мій улюбленець, хоч він і з характером. Харлі не любить чоловіків, натомість залишки кате на собі дітей».

У планах — зробити в приміщенні колишньої амбулаторії видатного хірурга сироварню

За словами Михайла Бережинського, на козиній фермі ще багато чого треба зробити: і з покрівлею, і з прилеглою територією, і з огорожею від доріг. Коротко кажучи, роботи — непочатий край. Те ж таки виробництво сирів із козячого молока поки що відбувається на домашніх кухнях.

«Хоч ми вже переобладнали одне приміщення і зробили в ньому ремонт, думаю, десь через тиждень там нарешті запрацює мінісироварня, — запевняє пан Михайло. — У планах — зробити повноцінну сироварню в будівлі колишньої амбулаторії Миколи Скліфосовського. Потрохи входимо на якийсь дохід. На козиній фермі вже є люди, які працюють не на волонтерських засадах, а отримують за свою роботу зарплатню, хоч платити всім ще немає можливості. Складність у тому, що не до кінця налагоджені як переробка молока, так і збут готової продукції. Хочемо вийти на зв'язки з торговими мережами й закладами громадського харчування, але на все це потрібен час». Чоловік вірить: добитися рентабельності цієї козиної ферми можна, проте все залежить від того, якою буде загальна ситуація в нашій країні. ■

Ганна ВОЛКОВА

Сьогодні основним завданням тилових громад у відносно безпечних регіонах, окрім надання соціальних послуг, є забезпечення внутрішніх переселенців тимчасовим житлом, продуктами харчування та предметами першої необхідності, за можливості — роботою. Як справляється з цим Полтавщина, яка стала прихистком майже для 180 тисяч людей, що вимушено залишили свої домівки? Як почуваються переселенці на новому місці?

Ми зв'язалися з кількома громадами Миргородського району, щоб розпитати про це.

У Сергіївці роздають городи й натуральні продукти

Дехто із внутрішніх переселенців, поживши недовго у Сергіївській територіальній громаді колишнього Гадяцького району, вирушали звідси до інших безпечних регіонів, але потім знову поверталися. Пояснювали це тим, що кращого місця, ніж у мальовничих і привітних селах громади, не знайшли. А чотири родини — з Сумщини та з під Костянтинівки — вирішили залишитися тут на постійне проживання. Уже й посаджені городи пропололи.

До речі, всі запити щодо надання земельних присадибних ділянок громада виконала. Полтавська обласна асоціація органів місцевого самоврядування забезпечила вимушених переселенців посадковою картоплею. А фермери обіцяють передати бажаючим безплатно на вирощення молодняк свиней, курчат бройлерів та курок-несучок із кормами на додачу.

Сергіївська територіальна громада, яку очолює Ігор Лідовий, — одна з найуспішніших в області. Протягом останніх кількох років вона активно розвивала соціальну сферу, тому люди, тікаючи від війни, вибирають її для тимчасового проживання невипадково. Тут, зокрема, у кожному старості діють сучасні фельдшерсько-акушерські пункти, де можна зробити аналізи й інші обстеження на новітній апаратурі. Працюють пекарня, сироварня, кооператив «Сергіївські ягоди», сушильні, пилорама, столярний цех та інші виробництва, які потребують робочих рук.

— Внутрішньо переміщених осіб громада оточила особливою турботою, — говорить директорка центру надання соціальних послуг Олександра Москаленко. — Ми розселили їх безплатно у добротних хатах, кількох бажаючих влаштували на роботу в комунальне господарство. Двом медикам, які працюють у Гадячі й користуються пасажирським автобусом, надали пільги на проїзд — двічі на тиждень вони їздять ним безплатно, як і інші мешканці громади. 210 людей отримали від ТГ матеріальну допомогу: по 1 тисячі гривень на домогосподарство і по 500 гривень на людину. Загалом ці видатки становлять 170 тисяч гривень.

У пакеті з натуральною допомогою для внутрішньо переміщених осіб мешканці громади вкладають дійсно натуральні продукти — олію й борошно, виготовлені з соняшнику та пшеницею, що їх постачають у місцеві переробні цехи сільські підприємці. Фасувати продукцію сходиться ледь не пів села, і це дуже згуртовує людей. Гуманітарка роздається раз на два тижні.

За необхідності внутрішньо

переміщені особи отримують засоби гігієни, одяг, посуд, меблі.

Громада ж подбала їй про те, щоб велика родина Кириченків, яка вирішила залишитися в Сергіївці на постійне проживання, змогла перевезти свою міні-ферму дійних корів із села Маркове Костянтинівського району Донецької області. Знаїшла не тільки перевізника, який, до того ж, узяв лише половину вартості роботи, а й заплатила залишок, поділивши його порівну з місцевим підприємцем.

У Рокиті по красу: переселенки організували центр з надання соціально- побутових послуг

Село Рокита колишнього Великобагачанського району донедавна було чи не найдепресивнішим у Білоцерківській територіальній громаді. До неї його приєднали в ході децентралізації одним з останніх, попри відчутний спротив сільської ради і населення. Та воєнний час показав, що об'єднання пішло Рокіті на користь.

— Раніше, щоб постригтися, треба було шукати кого-небудь у селі, хто хоч трохи уміє ножиці тримати в руках, або іхати у Велику Багачку, за тридцять кілометрів. Близче до нас ніде перукарні не було. За нинішніх часів, коли пальне у дефіциті, не наїздилися б красу наводити. А тепер я вже втретє за місяць прийшла до Світлани Миколаївні: перший раз підрізала чубчик, другий раз пофарбувалася і нарешті сьогодні роблю зачіску, — із задоволенням розповідає мешканка Рокиті Валентина Валенко.

Світлана Алдохіна — внутрішня переселенка. Вона перебралась на Полтавщину з Кам'янки Ізюмського району Харківської області. Її рідне село опинилося під окупациєю російської армії ще на початку квітня. Каже, рапністі зруйнували школу, будинки, церкву... Вже в Рокіті жінка познайомилася з такими ж, як сама. Об'єднавшись, переселенки створили в селі своєрідний соціально-побутовий центр. Приміщення для цього надала громада, провівши в ньому косметичний ремонт. Тепер у колишньому гуртокожітку можна постригтися, відремонтувати взуття, пошити чи перелицовувати одяг, зробити масаж.

Разом зі Світланою Алдохіною на договірних засадах із громадою працюють масажистка Тамара Любимова, швачка Світлана Тарасова, майстриня з ремонту взуття Ольга Bakumenko. Їхньою роботою, так само, як і розцінками на послуги, місцеве населення дуже задоволене. Скажімо, звичайна стрижка тут коштує всього 30 гривень. Навіть із сусідніх сіл тепер їздять у Рокиту «наводити красу».

Поки що важко сказати, чи прив'яже це внутрішніх переселенок до невеликого села, в якому вони знайшли прихисток і підтримку керівництва громади, але сьогодні на прожиття вони самі собі заробляють, не чекаючи гуманітарної допомоги. **Шишаки: багатодітні родини та родини з дітьми, що мають інвалідність, під особливу опікою благодійників**

Потрясіння війни не минається безслідно. Пенсіонерка Катерина Іванівна зрозуміла це вже на мирній території, коли, як її здавалося, найстрашніше було позаду. Тіло жінки почало вкриватися випуклими червоними плямами. Вона списувала це на пережитий стрес, споді-

■ ДОПОМОГА

СУСПІЛЬСТВО

Купили їм хатку та ще й сіно жатку

Чого хочуть переселенці й що може громада: досвід Полтавщини

Представник БО «Світло надії» Анатолій Павленко, Наталія Завалідер та заступник селищного голови Наталія Коротич, яка опікується переселенцями.

Фото надане Наталією Завалідер.

Евакуювавшись із Донеччини, родина Кириченків вирішила залишитися на Полтавщині: посадила город і з допомогою громади перевезла свою мініферму.

Фото надане Оленою Кириченко.

Переселенка Світлана Алдохіна — майстер жіночих зачісок.

Фото надане Білоцерківською ТГ.

Матеріальну підтримку від ГО «Світло надії» отримали також найстарша, 94-річна, переселенка і вагітна жінка.

А ще благодійники подарували запрошенням 20 пледів та 120 коробок цукерок.

— Під час війни кожен з нас виконує свій обов'язок перед Україною на своєму місці. Соціальні працівники, на яких припало велике навантаження, не виня-

ток. Наша громада використовує всі можливості, щоб полегшити життя внутрішньо переміщеним особам, — зазначає Наталія Завалідер. ■

Матеріал підготовлений у рамках проекту «Модернізація системи соціальної підтримки населення України», який реалізує Мінсоцполітики України за підтримки Світового банку.

■ МИNULE I DUUMI

Блекота москвинська

Приписуючи окупантам у творі інтелігентність, Михаїл Булгаков брехливо сатанізує український визвольний рух

Олеся ВАХНІЙ

Ким українці є на власній землі? Автохтонами, що дає право оголосити себе господарями теренів, на яких ми постали як етнічно-ментальна спільнота, чи об'єктом змагу сторонніх потуг та предметом чужої політики? Роздуми над причинами незадрісного стану, в якому Україна опинилася нині, засвідчили помилковість визначених «середньостатистичним виборцем» пріоритетів. Журюєсь, але матеріальне і дочасне в ієрархії вартостей було поставлено вище, аніж національне, духовне та відвічне і довічне. Замість праці на ниві утвердження незалежності, відродження власної культури та повернення до рідного загал змусили перейнятися гоном за зиском та облаштуванням побуту. Витворені в часи безодержавності й безальтернативності окупаційним режимом примітивні стереотипи і кліше донині продовжують трути душі.

Акт проголошення Незалежності не спричинив ментального зламу й не знищив чужинську атрибутику в публічному просторі. Прогнила стара система й толеранція нав'язаних фальшивих лекал є проявом слабкості та запобігання перед зухвалим злом і свавільним беззаконням. Прикриваючись маскою лібералізму та демократії й продовжуючи експлуатувати витворений беззаконним авторитарним режимом інтернаціоналізм, що нівелює національну окремішність, постколоніальну, постокупаційну та посткомуністичну адміністрація продовжуває руйнувати долі, мораль й економіку.

Ненависть і пошана

Нинішнє зло жонглює фальшивою лічиною покривджених, але за першої ж нагоди вишкіриться скривленими зубами і кинеться на кожного, хто наважився назвати речі своїми іменами й закликати до справедливості. Хижий, жорстокий і злодайкуватий солдафон армії росіянської федерації, котрий вбивав і гвалтував, насправді нічим не горіший від ідеологів вищості слов'янізованого угро-фінсько-татарського конгломерату над рештою людства. Українське суспільство спромоглось зненавидіти вбивць, котрі, керуючись ідеями евразійства, узвірвались в містечка і села, влаштували звірячу масакру кожному, хто потрапив на очі, але творці brutального шовінізму, до числа яких належить і Михаїл Булгаков, в Україні залишаються в пошані. Прикро, та оцінчні судження й розуміння теперішнього стану речей настільки спотворені й відрівні від реальності, що загал поклоняється діячам із холодним цинічним прорахунком й помилково бачить ворога винятково у виконавцях.

Справа переведення народу зі стану аморфного етносу у стан структурованої нації зобов'язує позбутися неприродного деформаційного шаблону, здійснити очищення від духовної отруті й праці на ниві побудови національної держави. Чим (свідомо наголошую, не ким, а чим) для українців є штучно возведений у ранг «світочі світової культури» згаданий борзописець? Здійнятій невігласами гвалт довкола здорової ініціативи очистити український літературно-культурний простір та то-понімку від одного з творців москвинської блекоти унеможливлюють донесення до загалу мудрих думок ініціаторів. Але зло не вічне, а свавілля новітніх ординців зобов'язує до принциповості.

Старше покоління постсовєтського простору (але чого гріха тайти, молодь, нехай і дещо в менших пропорціях, й особи середнього віку також) звикли сприймати будь-який опублікований або оприлюднений телебаченням матеріал як доконаний факт. Вкрай низький відсоток обтяжується аналізом інформації, перевіркою джерел, розмежуванням фактів та персональних суджень. Обмеженість знань спричиняє віру почутому, побаченому, а можливо, завдяки безальтернативному нав'язуванню і прочитаному. Надмірне рекламирання псевдокультури поневолювачів унеможливлює пізнання власного.

Прагнучи врятуватись від логічних і справедливих за суттю,

але неприємних і незручних записів, дирекція київського «літературно-меморіального музею Булгакова» нині заходить акценчувати його нібито антикомуністичний світогляд, викладений у кількох оповіданнях й романах, але продовжує замовчувати (а в разі запитання із посиланнями — нещиро згадувати) звірячу ненависть до України й українців. Ба більше: знайшлися і такі, хто факт народження й становлення дегенеративного світогляду у вузькому колі нічим не поєднаних із київським минулым займанців проголосили підставою для пихи зарахунку до української московської спадщини.

Втамуйте, юродиві. З'ява на світ у родині зумисне оселені на освяченій Андрієм Первозванним землі приблуд з Орловської губернії (батько Михаїла, Афанасій, був бюрократом-держслужбовцем, цензором за посадою) жодним чином не дає підстав вбачати в ньому свого й не робить нікчемну особу гідною вішанування, а тим паче поклоніння. Analogічно помилково є й спроба заражувати аморального перелюбника (після церковного вінчання — розірвавши любов) до числа культурного прошарку. Примітивна байка про антикомуністичні (та зрештою, яке то має значення?) переконання уможливила постання так само далеко від дійсності віри в заборону його нікчемного імені в часі існування католицької «імперії зла», котру нині силоміць прагнуть відродити викохані булгаковською писаниною кремлівські імперіалісти.

«Біла гвардія»

Розумію, що, згадуючи назви псевдолітературних «продуктів» та брехливо-упереджено змальовані Булгаковим події, чиню чорну справу рекламивання вилоненої ним отрути. Але необхідність розв'язання посталих викликів потребує пізнання і розуміння першопричин. Інакше все зведеться до вічної боротьби з наслідками споживання інформаційного негативу.

Прагнення українців повернути національну церкву, котраб, керуючись Божими ззаповідями й слугуючи вірним, здійснювала покладену на неї Творцем місію, рівно як і військові урочистості на Софійській площі (1918 рік) у романі Булгакова «Біла гвардія» подається в карикатурно-звеважливих тонах. Нащадок андрофа-гів насміхався з потуг ним же поневолених. Історія засвідчила відверто антилюдську суть москвинської імперії часів свавілля родини Романових, і факт долучення Булгакова до збройної форма-

ції, котра стала на її захист, є доказом сповідування націєвбивчих бачень. Спроби поділити і розрізнати більшовизм від монархізму в контексті ставлення до українства є взагалі поза межами здорового глазду і моралі.

Імперії (до числа яких належав і володар суйцидальних схильностей Булгаков) цілковито відмовляли українцям в праві на існування, а їхні опоненти вимагали «пролетарської єдності», без якої про незалежність України не могло бути і мови. «Герої» булгаковської писанини, як і він, є етнічними москвінами, і їхніми вустами та діями фіксується сповідувана зневага до тогочасних препрезидентів національно-визвольного руху (гетьмана Скоропадського, Симона Петлюри, якому пророкується погибель, Петра Болбочана, нареченого в п'есі «Дні Турбіних» Болботуном), войнів, котрі стали на захист Батьківщини.

Тяжко зрозуміти, з якого дива українці повинні погоджуватись із правом на життя цинічного обріхування й упередженого трактування подій часів 1917-21 років прийшли на нашу землю супротиволітвів до наших предків? Дійові особи «Білої гвардії» малюють на українців карикатури, лають природний процес повернення до рідного, зневажають традиції і мову. Нині, посилаючись на практиковане (можливо, і започатковане) Булгаковим насміхання над голінням маківки з залишком чуба, новітні українофоби повторюють як мантру його дурнуваті кіпини про «хвости на головах».

Приписуючи окупантам інтелігентність (родина Турбіних), Булгаков брехливо сатанізує український визвольний рух, зокрема й прагнення українців жити власним національним життям у цілому. Не дивно, що вустами персонажів роману він називає українську мову «гнусним язиком». Попри формально антибільшовицьке спрямування «Білої гвардії», комуністична цензура не поспішала викинути її на смітник.

У вересні 1926-го «Дні Турбіних» отримують дозвіл на сценічну постановку (червонозоряна цензура виявилась поблажливою до сина колеги часів царату), самого Булгакова в 1934 році прийняли до Спілки савецьких писменників, згаданий роман перевидали 1966-го, а в 1970-х роках минулого століття за його писаними екранізували художні фільми «Біг» та «Дні Турбіних». Тиражуючи блекоту, комуністична номенклатура не вбачала в змісті й термінах проявів приниження національної гідності, на яку нині регулярно посилаються справедливо критиковані адепти «вели-

Дискусія про недоречність пошанування Михаїла Булгакова в Києві набирає нових обертів.

Фото Валентини ГРИГОРЕНКО.

чі москви як третього Риму». Зрештою, переказ варнякання в колі тієї родини — прообразом Турбіних є Булгакови — нічого спільног з антикомуністичною спрямованістю не має.

Мусимо усвідомити: принципової різниці між монархічним імперіалізмом і більшовицьким інтернаціоналізмом ніколи не було. Світогляд сповідників поділу світу на «великі історичні народи й малі етнографічні скупченні» є злочинним і людовбивчим, тож підлягає цілковитому поборенню і викоріненню. Ale про яку справедливість може йтися, коли вішановується звіряча ненависть окупанта до України й українців? Знайомі з творчістю письменника, напевно, зажинуть, що українофобські вислови й погляди присутні хіба що в «Білій гвардії» та кількох маловідомих і примітивних оповіданнях («Город Київ»). Ale хіба і цього мало? Виходець із родини некликаних в Україну чужинців лає її господарів. Достатньо, аби чітко і недвозначно оцінити бузувірство.

Олександр Козиць — мешканець того ж будинку

Кожен прозовий твір, так само, як і поезія, орієнтується на свого читача. Візуалізація художніх творів полегшує донесення до загалу змісту й водночас нерідко спримітивізує (в країном разі спрощує) авторський задум. В останні роки комуністичної імперії пригодовані компартійним політбюро московські кінематографи екранизували булгаковське «Собаче серце», чим зачарували зломпенізованого глядача, але справді високохудожні твори українських письменників тогочасся (Валер'яна Підмогильного — «Місто», «Невеличка драма», Дмитра Донцова — «Клів 1918», закатованого царською жандармерією Архипа Тесленка, Юрія Клена — «Пригоди архангела Михаїла», Володимира Винниченка тощо) залишились поза увагою. Підлій засіб викрив мету. Знання дарують здатну розвиватися і творити силу, тож москва (байдуже, комуністична чи монархічна) переймалася домінуванням в усьому й прагнула, аби уява про Київ початку минулого століття базувалася на огидній деструктивній блекоті, а не широму свідченні самовидців. За таких умов єдиним засобом захисту українців є обмеження доступу до ворожої інформації.

Ставлення до Булгакова унаочнє розуміння української історії. Новітні ідеологи «величі москвінського світу» прагнуть нав'язати думку, що він єдиний правдоподібно змалював Київ під час його «відродження нації». Ця теза не відповідає дійсності. Золотоверхий завжди був український. Навіть у часи хижої імперської окупації він не окашився остаточно, як у це вірють шанувальники «Мішки-венеролога» (саме так «охрестили» лікаря за освітою і фахом Булгакова знайомі сучасники). Він творив міф про місто над Дніпром, который суттєво відрізнявся від правди. Утім невблаганий у своему пливні час ставить вимоги ширити не вигадки.

Даремними були старання московської вої (вітання від Петрограду), а галас поки що незаспіртованіх експонатів кунсткамери підлягає поборенню.

Національну ідентичність творять пам'ять та свідомість власного коріння. Дух і внесок Києва у світову культурну скарбницю визначали й визначатимуть українці, а не нащадки приблуд із московських боліт....

«Цей роман змальовує безприкладну в історії людства голодну смерть (Голодомор). Мільйони невинних українців замордовано голодом».

Епіграф до видання «Жовтого князя» Василя Барки
німецькою мовою

ЛЮДИНА

Марія Остгайм-Дзерович
українська громадська діячка

■ НАЦІЯ

Марія Остгайм-Дзерович: Наша боротьба за Незалежність — фатум

Діаспорянка, яка переклала німецькою «Жовтого князя» Василя Барки, судово заприсяжена перекладачка з української в Австрії, переповідає родинну трагедію нищення «великим братом» за советів

Мирослава МАКАРЕВИЧ
Відень—Київ

Українська громадська діячка Марія Остгайм-Дзерович — один з авторитетних голосів української діаспори у столиці Австрії, у Відні, в якому мешкає понад 80 років. Про свою родину, про колізії долі її покоління та про віру в Україну, сучасних українців вона розповідає для читачів «України молодої».

Про свою родину, про легендарних батьків

У нашій родині було багато працьовитих людей, справжніх патріотів. Я народилася у Львові у сім'ї Маркіяна Дзеровича та Дарії Вітошинської. Батько був відомим українським лікарем, президентом Генерального інституту Католицької акції у Львові. Мама Дарія походила з роду Вітошинських, була доктором хімічних наук і магістром фармацевтичної хімії.

Цікава історія моого батька, він студіював медицину у Krakow, в Ягеллонському університеті. Завершивши, далі студіював як інтерн у Відні. Став знаним кардіологом та пульмонологом. Й у 1928 році зустрівся саме у Відні з майбутньою дружиною, коли співали у хорі у храмі Святої Варвари (греко-католицька церква Святої Великомучениці Варвари у столиці Австрії) із найстарішою в діаспорі її серцем українства, навколо неї сторіччями гуртувалася українська громада Відня. — Ред.) Батько мав гарний тенор. Як побралися, поїхали жити до Львова. Проте, коли почалася Друга світова, у 1940 році ми переїхали до Австрії, у рамках «програми повернення», бо наша матуся була австрійською громадянкою.

Мати згадувала історію, як у нашому львівському помешканні з'явилися совєти. Мама відразу почала пакуватися, що помітив один з військових і кинув, що, мовляв, навіщо ви ідете до Австрії, ми там усе одно будемо за п'ять років. Звичайно, та фраза справила страшне враження. Але ми вибралися, кілька місяців були у дірзої, поки дісталися Відня. Всі — і малі, і старі — їхали у відкритих вагонах, було жахливо й зимно. До Львова дійшли чутки, що ми всі загинули. Але нас спіткала інша доля. У батьків нас, дітей, на момент початку війни вже було четверо. Незабаром у Відні батько отримав помешкання та ординацію у 12-му районі. Взимку 1945 р. будинок розбомбили, і ми перебралися жити до підвальну.

Війна скінчилася. Представники советів знову опинилися у нашій хаті, поговорили за батьком. Ми боялися говорити українською. Батька забрали 1 травня, за тиждень до кінця війни, советський режим запроторив його до ГУЛАГу. Батька везли через Прагу до Одеси, з Одеси до Харкова, а потім аж до табору для політичних в'язнів у Потьмі... Мама від голоду захворіла на сухоти й довгий час перебувала в лікарнях. А нас, дітей, розібрали чужі добри люди й, переховуючи від москалів, дали всім прізвище Остгайм.

Про збереження українськості

Удома говорили українською побутовою мовою. А у хорі Святої Варвари вчили літературну мову. Професор Андрій Гнатишін (український композитор, диригент, музично-громадський діяч, педагог, про-

Пані Марія з братом о. Олександром на врученні їй 2006 року почесної відзнаки Дахової організації всіх Австрійсько-іноземних товариств.

Делегація австрійських українців на Всеукраїнському форумі українців у Києві.

Німецькою мовою «Жовтого князя» Василя Барки видавав Михайло Слабошицький.

Про харизматичного брата Олександра

Олександр Остгайм-Дзерович із 1969-го по 2001 рік був парохом церкви Святої Варвари у Відні, саме того храму, де познайомилися наша тато й мати. У 1978 році о. Олександра призначають папським капеланом (монсеньйором), 1983 року номінують радником Папської комісії для Східного права, а у 1987 році — мітратом львівського архієпископа УГКЦ.

Ми були духовно спорідненими людьми з братом. Я роками допомагала йому, ще й, до того ж, була головою Церковного братства. Між іншим, ми від початку 90-х років опікувалися українськими біженцями. Дуже багато перекладала для парафії, зокрема доукоменти. Маю від віденської архієпархії за діяльність допомоги церкви спеціальний орден.

Про досвід літературно-художнього перекладу Василя Барки «Жовтий князь»

Історія України мене цікавила завжди та грунтівно. Відвідувала лекції в університеті, зокрема у професора Петра Васильовича Рихла, дуже вразили лекції про Василя Барку, ми читали уривки його твору «Жовтий князь» (Der gelbe Furst). Барка після війни жив у США. Чверть століття збирала матеріали для книжки про Голодомор. Уперше «Жовтий князь» вийшов українською 1963-го. Його одразу переклали англійською, роман змогли читати американці. В Європі твір з'явився французькою 1981-го. Хоча радянські агенти викупили відразу майже весь наклад.

Я про Голодомор знала, хоча в німецькомовних країнах про нього мало хто чув. Зачала переклад, бо, наприклад, австрійці не вірять у те жахіття. Написала Барці листа в Америку. Він на той момент уже лежав паралізований і не міг відповісти (помер 2003-

рік). Потихеньку перекладала. Деякі уривки треба читати по п'ять разів, бо мова Барки важка. Перекладала безплатно. Шукала видавців у Австрії, Німеччині, але ніхто не хотів братися. Це не роман про кохання, на ньому не зробиш бізнес. Минули роки, поки пан Михайло Слабошицький, письменник, видавець, громадський діяч, не погодився видати книгу у видавництві «Ярославів вал», де роман вийшов накладом тисяча примірників. Частина тиражу поїхала до Відня. І я дарувала, пересилала поштою, презентувала переклад в Австрії та в Україні. Обкладинку оформила художник Ніна Томченко. Між прізвищем автора та назвою вирізала мапу України на чорному тлі. Вмістила два речення: «Цей роман змальовує безприкладну в історії людства голодну смерть (Голодомор). Мільйони невинних українців замордовано голодом».

Про місію допомагати австрійцям пізнавати Україну

Через моого брата Олександра познайомилася з політичним та громадським дія-

чем, дипломатом доктором Бернгардом Штільфірдом, який налагоджував культурні зв'язки, зокрема з Україною. Від 1990 року почала з ним регулярно їздити до України, до Києва, до Чернівців, Львова, до Бродів як перекладачка та менеджерка. Насамперед по містах, де жили й працювали видатні австрійські науковці та письменники. Пан Штільфірд цікавився часами, коли Західна Україна входила до складу Австро-Угорщини. Цим австрійським видатним діячам науки та культури встановлювали пам'ятники та дошки. А ще відкривали Австрійські бібліотеки. Таким чином і я зробила свій внесок у цю справу й допомагала австрійцям пізнавати Україну і навпаки. А як багатолітня секретарка Австрійсько-українського товариства їздила у складі делегації на Всеукраїнський форум українців до Києва.

Побажання сучасним українцям

Протягом багатьох століть українці мріяли бути незалежними. Як скінчилася советський режим, Україна стала вільною. Для українців завжди були важливими воля та самостійність. Мрія — жити без загроз, зокрема загроз від «великого брата», який страшно низькі і продовжує ніщити нас протягом сторіч. Люди тікають, молоді помирають. Бо «великий брат» хоче панувати у цьому заповітному краю. Тим, хто залишається в Україні, палко бажаю, щоб їм вистачило сили жити та боронити рідну землю. А тим, хто виїхав за кордон, як і я колись на початку 40-х, раджу плеkatи свою мову та читати ту мову, у країні якої тимчасово перебуваєте, де сьогодні знайшлиши прихисток. Українці — дуже інтелігента нація. Люди спритні та працьовиті. Але треба обов'язково володіти мовою тієї країни, де ви, нехай й тимчасово, проживаєте...

Про Україну у майбутньому

Я не пророк, проте вірю, що Україна була і буде незалежною. Україна є абсолютно європейською країною, а українці є громадянами Європи. Наша боротьба за Незалежність — фатум. Мрію, щоб за міжття Україна офіційно стала європейською державою. ■

P.S. Дякуємо за допомогу в організації інтерв'ю пані Тетяни Данник.

Костянтин РОДИК

Донедавна масова свідомість сприймала футбольних фанатів переважно негативно. В одному з перших фільмів цієї проблематики, італійській «Ультрі» («Срібний ведмідь» Берлінського фестивалю 1991 року), офіцер поліції коментує прибуття потяга з уболівальниками: «О, недолюди прихіда!». Але що цікаво: кожна з подібних стрічок кладе в основу оповіданої історії конфлікт між людиною чести і совісти та кримінальним відморозком усередині групи — що у прикметному польському фільмі «Лють», торік презентованому Netflix'ом, що у класиці жанру, британській стрічці «Хулігани Зеленої вулиці» (2005).

Український Майдан актуалізував «проблему фанів»: саме вони виявилися одними з найстійкіших супротивників режиму, а тоді чи не винятково всі подалися добровольцями на російсько-українську війну й зупиняли ворога. Для людей, далеких від футболу й усього з ним пов'язаного, це здавалося дивним. Але ось що вичитуємо у книжці Володимира Алмашина, ідеолога фанатського руху «Динамо» Київ: «Футбольний хуліганізм гарантує збереження мобілізаційної активності мас, що в будь-який момент може піднятися на якісно інший рівень. Футбольний хуліган — це стабільний соціум зі сформованими поглядами, породженими самим соціумом. Це той соціальний фундамент, на який завжди можна покластися. Це авангард, який завжди стане до бою. Це ти, хто затуляє собою амброзуру» (Більше ніж гра. Don't stop. К.: Залізний тато, 2021).

Алмашин не просто описує історію фанатського феномену, а заглибується у соціальну психологію, ба навіть намагається розібратися з його філософськими зasadами. Фахові філософи, як побачимо далі, цілком підтверджують його висновки, але поки що — про хронологію. Перший масовий протест датований 1956 роком. «Динамо» — «Торпедо»: російський судя заразовує гол у динамівські ворота, забитий поза правилами, а тоді ще й анулює гол, забитий киянами. Уболівальники виплескуються на поле; на 40-й хвилині першого тайму матч припинено — небачений випадок в ССР.

Другий «несанкціонований» сплеск колективних емоцій — 1961 рік. Під час рядового матчу на Республіканському стадіоні диктор оголосив про вирішальну поразку московського конкурента за «золото», що означає — кияни вперше ставали чемпіонами. Раптом трибуни засвічуються газетними факелами: «Палахкотить океан, містерія єдиного пориву, ритуальні танці пращурів навколо Купальського багаття — картина, гідна пензля Пітера Бройгеля Старшого. Це було перше в Союзі фаєр-шоу, вогняна вистава в її первісному, ні з ким не погодженому вигляді, це був прорив глибинної сутності за межі системи». Звісно, втрутилася міліція. «До появи перших кіївських фанатів залишалося сімнадцять років, але традиція, коріння, загальна історична пам'ять уже були заладені».

«За часів ССР футбольний клуб «Динамо» Київ був символом опору Москви, — зазнає В. Алмашин. — Кожна перемога киян над «Спартаком»уважалася перемогою України над РСФСР». Автор називає це «вуличним націоналізмом». Причому «наш радикалізм зародився з розуміння елементарних і простих речей, про які націонал-демократи боялися говорити в голос». Перші українські праці — це не над Київрадою. «У 1985-86-му роках ми почали постійно співати на трибунах: «Жовто-блакитні наші праці, ми непереможні — шаблі дотори!» На матчі «Динамо» — «Спартак» (1987) «натовп почав скандувати: «Україні — волю!»; «Спартак» — «Динамо» (1988): «Саме в той день вирішили підняти жовто-блакитні праці. Так, усіх пов'язали, але це був факт. Дійсний факт — перший жовто-блакитні праці

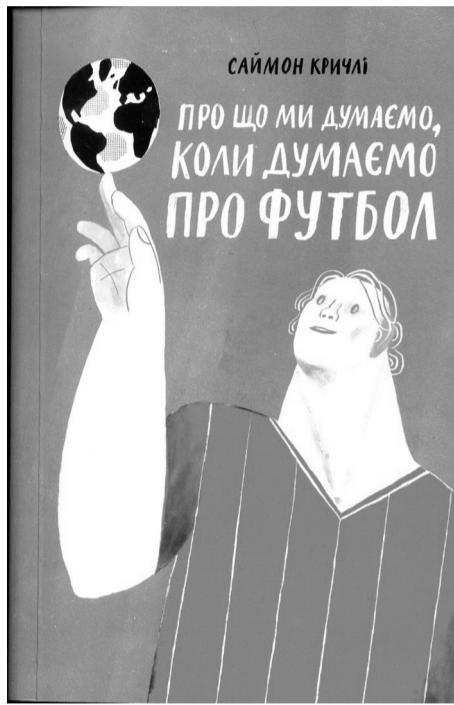
■ СИМВОЛИ І СЕНСИ

Футбол і війна:

більше ніж гра

історія фанатського руху Динамо Київ

САЙМОН КРИЧЛІ
ПРО ЩО МИ ДУМАЄМО,
КОЛИ ДУМАЄМО
ПРО ФУТБОЛ

ри, які замайорили на вулицях Москви».

Спогади очевидців з 1989 року: «Матч у Києві проти НДР. Підіймаю Український прапор. Раптом, невідомо звідки, кидаються незрозумілі особи в штатському намагаються його вирвати — на допомогу приходить Орден, замотує стяг на себе, летять удари з усіх боків. Зрештою прапор України ми відбили. Згодом звідкись виринають журналісти й у них на очах починають шматувати червоно-блакитний прапор УССР» (ну, це зрозуміло: пропаганда без «картинки» не працює). «Вїїзд до Одеси... Ми заводимо «Жовто-блакитні наші прапори», я підіймаю стяг, на мене налітають міліціонери, виводять за стадіон, там їхні колеги з вівчарками, з яких знімають намордники. Руки заламали, псу команда «фас», і давай кусати за голову. Капітана ОМОНу, який керував усім тим, зустрів через кілька років там же, в Одесі. Він був у чині полковника. Дослужився за час незалежності». Нагадаю: національний прапор над Києвом піднято лише влітку 1990-го.

Спорт поза політикою — облудна теза. Дозволена світом Олімпіада в Сочі, під час якої Росія спровокувала бійню на Майдані, — незаперечне спростування (як, зрештою, і Олімпіада в Москві 1980-го під час російської війни в Афганістані). «Вболівальники — це не лише вболівальники, але й потенційні виборці», — пише В. Алмашин. — «Футбол настільки поза політикою, наскільки президенти клубів — не депутати... Пацифікація футболу — і є найбільш оскаженіле політиканство. На вулиці можна говорити не тільки про вулиці. Під час візиту до стоматолога дозволено обговорювати не лише зуби». Наприкінці 1980-х кіївський стотисячний Республіканський стадіон був «чи не єдиним місцем напівлегального народного волевиявлення. І хоча міліція вкупу з дружинниками її далі мужньо відбирає в столичних трудящих написані власноруч плакати на підтримку «Динамо», це лише провокує невдоволення та агресію... Бути футбольним фанатом фактично означало бути потенційним дисидентом-опозиціонером... Це були генеральні битви: воля проти істерики... На «чорвоний» терор відповідали терором «біло-синім»... Історія динамівського фанатизму — це історія геройчного спротиву полчищам орків і гоблінів».

В одному місці Алмашин пише: «Візуальним каталізатором Балканської війни були драматичні події 13 травня 1990 року на загребському стадіоні «Макси-

очевидні аналогії з діями поліції чи армії в плані атаки й відступу, захоплення та облоги. Футбольна команда має бути організована, як маленька армія: компактна, згуртована, мобільна й фахова сила з чіткою системою субординації. Як багато хто вже зазначав, футбол — це продовження війни в інший спосіб, цілі футболу мають відверто військовий присмак: перемога або, в крайньому разі, героїчна поразка».

Британський інтелектуал залучає і Фройда: «Футбол, безсумнівно, — форма масової психології», а спорт загалом — сублімація війни. Ця думка не нова, і вона добре ілюструється прикладами орієнтованих на війну диктатур — знаємо, як багато зусиль і коштів вкладали у спортивну результативність муссолінівська Італія, гітлерівська Німеччина, сталінська та путінська Росія. «У психоаналітичному розумінні футбол існує в царині фантазії. Фантазія ж — це і не вигадка, і не суб'єктивна помилка, і не об'єктивна реальність, — пише Кричлі. — Можливо, ці риси футболу спільні з кіно, яке є водночас абсолютною реальністю і абсолютною вигадкою. Реальне й нереальне одночасно. Два в одному». Це якраз про фільми, згадані на початку: якщо їх подумки очистити від сучасного антуражу, — виходить цілком шекспірівське (якщо не софоклівське) розуміння трагедії буття: між «можеш» і «мусиш». Драма чистих почуттів, не замулених колаборантською політкоректністю та ієрархічною толерантністю. Власне, про те саме і у Кричлі: «Театр останні сто років прикро костенів і повільно вмирав... Драма живе у футболі й живе як футбол... Футбол є найближчим аналогом античного театру Афін чи Елідавра (де авдиторія драматичних фестивалів, можливо, сягала 15–18 тисяч глядачів)».

Саймон Кричлі оригінально пояснює всі ті стадіонні фаєр-шоу: «У тому, що стосується переживання часу, футбол відкриває новий вімір. Найліпше це розумієш, коли дивишся гру на жахово. На стадіоні вас охоплює — буквально охоплює — бентежне відчуття поточного моменту... Саму нашу сутність затягує в переживання часу, ю ми почуваємося живішими, ніж будь-коли... Самозабуття... Жага магії». Коли Кричлі значить, що «мета гри — це сама гра... дивний мікс реального та нереального», — він просувається у фарватері голландського історика культури Йогана Гейзінгі, який стверджував: «З формального погляду, немає ніякісінкої різниці між викоремленням певного простору заради сакральної мети й виділення місця задля чистої гри. Іподром, тенісний корт, шахова дошка чи накреслений на вулиці майданчик для «класів» функціонально не відрізняються від храму чи магічного кола» (Homo ludens. — К.: Основи, 1994). Він просто забув згадати тут футбольний стадіон.

Ми неуникно перебуваємо у полі тяжіння символів. Кричлі невипадково згадує, як тренер «Ліверпуля» після перемоги над «Боруссією» в Євро-кубку в Римі каже на пресконференції: «Це вдруге я побив німців у цьому місті... Перший раз був у 1944-му, коли в'їхав до Риму на танку».

...Пригадую, як на початку 2000-х «Книжка року» брала участь у Московському книжковому ярмарку. Повертаємося з дружиною ввечері метром до готелю, розмовляємо українською. І тут якийсь непоказаний мужичок поруч починає нагнітати: ви, хохли, такі-сякі, ми вас ще поставимо на місце. Дружина відповідає: спочатку виграйте у «Динамо». І тут бурмотіння різко зростає до істерики: «Та ми вас ракетами, ракетами! Я колишній військовий льотчик, знаю, що кажу!»

Даремно я тоді злегковажив цим вох ропу.

Олексій ПАВЛИШ

Після досить оптимістичних результатів перших матчів «Динамо» і «Ворскли» у другому раунді відбору ЛЧ і Ліги Конференцій відповідно пройти до наступного раунду вдалося лише киянам.

Підопічні Мірчи Луческу в надзвичайно складному матчі у Стамбулі вирвали перемогу у «Фенербахче» в овертаймі. У першому таймі лише вдала гра голкіпера Георгія Бущана рятувала «біло-синіх» від пропущених голів, але ситуацію різко змінило вилучення у складі «Фенера» у середині другої половини матчу-відповіді. Кияни доволі швидко вийшли вперед зусиллями Віталія Буяльського, але не змогли утримати необхідний рахунок. Спочатку все той же Бущан відбив удар з пенальті, а потім після його помилки (чи не єдиної за всі два матчі) при подачі кутового турки таки зірвали рахунок.

Зрештою, перевага у кількості гравців на полі та заміни таки дозволили «біло-синім» досягти необхідного рахунку: результативним ударом після паса дебютанта Вівчаренка відзначився Олександр Караваєв.

«Хлопці віддали всі сили на полі. Ми дуже добре організували наш захист, особливо у першому таймі, оскільки знали, що «Фенербахче» розпочне поєдинок дуже агресивно і пресингуватиме нашу команду. Ми досягли успіху в тому, щоб з цим упоратися, і в другому таймі, як і обговорювали заздалегідь, хотіли вирівняти гру та перемогти. Це був дуже хороший матч між двома сильними командами. Вважаю, ми заслужили перемогу в цьому кваліфікаційному раунді», — похвалив своїх підопічних на-

■ ФУТБОЛ

Не без скандалів

«Динамо» перемогло «Фенербахче» у кваліфікації ЛЧ, а «Ворскла» покидає єврокубки

Гол Олександра Караваєва приніс киянам перемогу над «Фенербахче».
Фото з сайту «Динамо».

ставник киян Мірча Луческу.

До речі, поєдинок пройшов не без скандалу: коли «біло-сині» забили вперше, турецькі фани почали викрикувати образливе для українців прізвище путіна. Після таких дій

уболівальників «Фенербахче» Луческу не прийшов на післямачеву пресконференцію, а УЄФА почало розслідування щодо інциденту. Натомість президент турецького клубу заявив, що не збирається вибача-

тися (принаймні, поки).

У наступному, третьому, кваліфікаційному раунді «Динамо» зіграє проти австрійського «Штурма». До слова, у наступних матчах на шляху до групи ЛЧ команді вже не допо-

може словенець Беньямін Вербіч, який скористався правилом ФІФА та припинив контракт із киянами, перебравшись до грецького «Панатінайкоса». 28-річного словенця, якого останніми роками мучили травми, відпустив особисто президент українського клубу Ігор Суркіс. За його словами, відхід легіонера дасть шанс розкритись молодим вихованцям.

А от полтавській «Ворсклі» у другому матчі проти «АІКа» не вдалося втримати позитивний результат. Після перемоги в один м'яч у першому поєдинку полтавці, як і очікувалось, грали по рахунку, намагаючись зберегти ворота «сухими», але все ж пропустили одного разу після рикошету. Зрештою, справа дійшла до екстратаймів, де шведи відзначилися вдруге — сербський арбітр вказав, що м'яч перетнув лінію воріт після удара нападника «АІКа». При цьому камери на повторах не давали однозначних підстав, що рішення рефері правильне, а системи VAR у відборі ЛЧ, як відомо, немає. Підопічні Скрипника все ж намагались забити такий необхідний гол, але зустріч так і завершилась перемогою господарів — полтавці покидають єврокубки.

«Звичайно, сім місяців без офіційного футболу неможливо приховати. Можливо, у першому матчі було більше емоцій, бо перша гра після такої паузи, добрий стадіон, публіка. Але коли справа доходить до серйозного, то є такі прорахунки, які стають вирішальними. Пропустили двічі, там рикошет, там трохи таке... Ми розчаровані, але покидаємо Стокгольм із високо піднятою головою», — визнав наставник «ворсклян».

Олексій ПАВЛИШ

Після третього у сезоні турніру «Великого шолома» — Уїмблдона — в тенісному світі тривала коротка літня пауза, яка вже поступово завершується, ось кількі топтеністи поступово відновлюють змагальний режим у рамках підготовки до US Open.

Після трав'яного «шолома» українські представниці топ-100 грали не так багато. Марта Костюк відновлюється після травми і планує повернутися на корт вже у США, а Леся Цуренко й Ангеліна Калініна не надто вдало відіграли ґрунтovий турнір у Будапешті, після якого заликовують ушкодження. У Калініні «згоріли» рейтингові бали за минулорічний фінал у столиці Угорщини, тому 25-річна тенісистка вибула з топ-50, а першою ракеткою України знову стала Еліна Світоліна, яка, попри паузу у виступах, залишається доволі високо у таблиці про ранги.

Неподавно фонд Еліни, яка зараз не грає через вагітність, разом із Сергієм Стаховським та польськими колегами — першою ракеткою планети Ігою Швонтек та Агнешкою Радванською, яка вже завершила кар'єру, — провів благодійний матч, у якому Світоліна виступила у ролі арбітра. Благодійний захід зібраав понад 400 тисяч євро, які підуть на гуманітарні ініціативи в Україні.

«Це дуже хороша ініціатива, аби нагадати всьому світу, що війна в Україні все ще триває, гинуть діти... Спорт має об'єднувати людей, тому для мене зачесть долутичтися до такої доброї справи», — прокоментувала свою участю у благодійній зустрічі Швонтек.

«Дякуємо нашим польським друзям за чудову організацію заходу у Кракові. Ми хочемо, щоб люди знали, що відбувається. Що війна триває. Бо я відчуваю, що вона поступово зникає з новин. Тому зараз так важливо робити все, що

■ ТЕНІС

Із трави — на хард

Українські тенісисти готовуються до останнього у сезоні турніру серії Grand Slam

в наших силах», — додала Еліна.

Долучаються до благодійних ініціатив й інші представники українського тенісу. Неподавно Марта Костюк, Леся Цуренко та Олександр Долгополов придбали позашаховик для військових ЗСУ.

Поки ж тенісисти з топ-100 взяли паузу, за їх відсутності мають змогу піднятися в рейтнінгу ті, хто поки до заповітної «сотні» не входить. Так, після виступу на змаганнях у Празі уперше в кар'єрі на 125-те місце в рейтнінгу WTA піднялася чемпіонка юніорського Уїмблдона Дар'я Снігур. А Катерина Байндль другий рік поспіль дійшла до півфіналу турніру в Польщі, завдяки чому покращила свій рейтнінг одразу на 56 позицій (134-те поточне місце). При цьому у Варшаві її почастило отримати статус «лакі лузера»: програвши у фіналі відбору, Катерина потрапила до основної сітки після зняття суперниці, після чого виграла ще три матчі.

Вікові лідери світового чоловічого тенісу Новак Джокович та Рафаель Надаль останнім часом концентруються лише на турнірах «Великого шолома», тому за їх відсутності шанси на прорив з'являються у молодих талантів. Так, дивує всіх 19-річний іспанець Карлос Алькарас, який за рік піднявся у рейтнінгу з другої сотні до топ-10. А після двох поспіль фіналів — у Гамбургу та Умазі — «спадкоємець Надаля», якого вже охрестила західна преса, дебютував у топ-4. ■

Після другого поспіль півфіналу на кортах у Польщі Катерина Байндль суттєво піднялася у рейтнінгу.

Фото ВВС.

СПОРТ

Андрій Павленко

президент Української асоціації футболу

УКРАЇНА МОЛОДА | 15
ЧЕТВЕР, 4 СЕРПНЯ 2022

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Вектор західного спрямування

У вітчизняному футбольному господарстві формують пул стадіонів до проведення матчів наступного чемпіонату країни

Фото з сайту sport.ua.

Григорій ХАТА

В Українській асоціації футболу розпочали активно готуватися до старта нового сезону. Виконком УАФ уже затвердив план-календар наступного чемпіонату УПЛ, визначивши базовим днем першого туру 23 серпня.

На широкий загал розроблений документ іще не представляли, проте, як свідчать окремі джерела, перший матч ЧУ-2022/2023 відбудеться на столичному НСК «Олімпійський» за участю «Шахтаря».

Зрозуміло, що складати календар в умовах воєнного стану було непросто. Головна проблема — обмежена кількість футбольних арен, на яких організатори можуть забезпечити учасникам змагань безпеку. Наразі, окрім стадіонів столичного регіону, поєдинки майбутнього чемпіонату готові приймати ще кілька міст на заході України.

Власне, саме там нещодавно гостювали представники робочої групи з підготовки проведення чемпіонату УПЛ, котрі проводили інспекцію стадіонів, де планують грati свої матчі команди елітного дівізіону.

Делегація на чолі з першим віцепрезидентом УАФ Вадимом Костюченком оглянула стадіони у Львові («Україна», СКІФ, «Арена Львів»), Ужгороді («Авангард», «Минай») та Тернополі (міський стадіон імені Романа Шухевича).

Як розповів голова інспекційної команди, саме з прив'язкою до цих арен клуби УПЛ планують своє базування на наступний сезон.

Приміром, в Ужгороді разом з місцевим «Минаєм» планують грati «Ворскла», «Дніпро-1» та «Металіст». У Львові компанію місцевим колективам («Львів» та «Рух») готовий скласти «Шах-

тар». Щоправда, стосовно місця базування «гірників» є одна ремарка. Допо-
ки «помаранчево-чорні» грятимуть мат-
чі групового етапу Ліги чемпіонів, їхній

тренувальний табір буде в Польщі. За ін-
формацією пресслужби ФК «Шахтар»,
днями клуб підписав договір оренди та
обслуговування з тренувальним цент-
ром «Легії» у Варшаві. При цьому конт-
ракт діятиме з серпня до листопада 2022
року. Вочевидь, за таких умов до Украї-
ни підопічні Ігоря Йовічевича навідува-
тимуться лише задля проведення поє-
динків національної першості.

Щодо готовності приймати в наступ-
ному сезоні матчі УПЛ, то відповідний
дозвіл також має й нова клубна аrena ко-
валівського «Колоса», котра розташова-
на в Київській області. Окрім місцевого
колективу, свої домашні матчі там хоче
грати й одеський «Чорноморець».

Водночас, за твердженням Вадими
Костюченка, інші учасники УПЛ ще уз-
годжують свої плани зі стадіонами та
місцевими військовими адміністрація-
ми, адже саме ВДА разом із Державною
службою України з надзвичайних ситуа-
цій надаватимуть дозволи на проведен-
ня матчів УПЛ.

Подейкують, що піла низка клубів
УПЛ має бажання проводити домашні
матчі ЧУ у своїх рідних містах. Серед та-
ких називають «Ворсклу», «Інгулець»,
«Олександрію» та «Верес». Що стосуєть-
ся рівненського колективу, то після рі-
шення ради оборони Рівненської області
дозволити «Вересу» проводити домашні
матчі поєдинки ЧУ на стадіоні «Авангард»
у своєму місті власники клубу взялися
активно працювати над тим, аби комітет
з безпеки стадіонів та проведення зма-
гань УАФ включив місцеву арену до пе-
реліку стадіонів, де можуть відбувати-
ся поєдинки нового сезону чемпіонату

УПЛ. ■

«Наші арбітри вкотре довели свій високий професіоналізм і топ-рівень підготовки, який забезпечує українським рефері команда на чолі з Лучано Лучі».

■ ОРГПИТАННЯ

Під акомпанемент рекорду

Головний поєдинок жіночого чемпіонату Європи в УЄФА довірили українському арбіtru-жінці

Григорій ХАТА

Вітчизняній футбольній рефері Катерині Монзуль не звикати до роботи в складних виробничих умовах. Не один рік на високому рівні вона обслуговує поєдинки чоловічих команд на національному рівні. Призначення ж 41-річної судді на фінал жіночого Євро-2022 стало черговим визнанням її високих професіональних здібностей. Матч за чемпіонську корону між збірними Англії та Німеччини на стадіоні «Уемблі» зібрав не бачену для фіналів ЄЧ глядацьку аудиторію. Рекордний показник — 87 192 глядачі — перевершив навіть найвищі цифри чоловічих єврофорумів. Власне, по-передній глядацький рекорд — 79 115 глядачів — належав фіналу чоловічого Євро-1964, коли на мадридському «Сантяго Бернабеу» зустрічалися збірні СРСР та Іспанії. Як і майже шість десятиліть тому, коли на домашній арені іспанці перегралі радянську команду, підтримка рідних стін допомогла англійським футbolісткам на «Уемблі» переможно завершити домашнє Євро-2022.

Почесне місце в цьому історичному нарисі займе й знана представниця вітчизняного суддівсько-го цеху Монзуль. Працюючи в союзі з асистентками — співвітчизницею Мариною Стрілецькою та полькою Пауліною Барановською, Катерина удостоїлася високої оцінки від офіційних представників європейського фут-
болу.

«Наші арбітри вкотре

Вітчизняна рефері Катерина Монзуль працювала на фіналі жіночого ЄЧ-2022 між Англією та Німеччиною — 2:1.

Фото з сайту [espresso.tv](#)

чиального футбольного господарства провів робочу зустріч із керівництвом УЄФА та ФІФА, під час якої обговорив питання важливості підтримки відновлення футбольних змагань в Україні на всіх рівнях. «Александр Чеферін чудово розуміє важливість відродження футбольних змагань у нашій країні й готовий цьому всіляко сприяти», — зауважив Андрій Павленко.

Що ж до Катерини Монзуль, то вона не вперше працювала на матчах найвищого рівня в жіночому футболі. Так, у 2014 році вона обслуговувала фінал Ліги чемпіонів, а в 2015 році отримала призначення на головний поєдинок чемпіонату світу.

■ ПЕРЕДПЛАТА-2022

Інтернет для всіх — газета для обраних

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на вересень

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги.

Хто з вас, шановні читачі, не встиг оформити передплату на 2022 рік чи не продовжив її на наступні місяці, це можна зробити найближчим часом — до 18 серпня, і ви отримуватимете газету з вересня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштamtiv, у пунктах приймання передплат, на сайті ПАТ «Укрпошта» [www.ukrposhta.ua](#), ДП «Преса» [www.presa.ua](#), як за електронною версією Кatalогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Кatalогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість
«України молодої»
на 2022 рік:

на місяць — 57 грн. 08 коп.,
на два місяці — 114 грн. 16 коп.,
до кінця року — 228 грн. 32 коп.

Передплатний індекс — 60970

Для організацій,
юридичних осіб:

на місяць — 72 грн. 08 коп.,
на два місяці — 144 грн. 16 коп.,
до кінця року — 288 грн. 32 коп.

Передплатний індекс — 01555

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 4 грн., на два-три місяці — 9 грн., на чотири-шість місяців — 11 грн.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу [PressReader](#)

Читайте
в наступному
номері:

Якщо ти перший — ти назавжди перший

У Полтаві відбулися футбольні змагання, присвячені юному голкіперу з Краматорська Степанові Чубенку, закатованому проросійськими бойовиками у 2014 році

16 | УКРАЇНА МОЛОДА

ЧЕТВЕР, 4 СЕРПНЯ 2022

КАЛЕЙДОСКОП

■ СВОЇ ЛЮДИ

«Ми не можемо програти цю битву»

Співак Стінг та актор Річард Гір підтримали Україну

Адреналіна Шугай

Кількість відомих людей, які підтримують Україну в боротьбі за свою волю, невпинно зростає. Так, минулих вихідних на концерті у Варшаві британський музикант Стінг зупинив свій виступ, аби сказати: «Війна в Україні — це абсурд, побудований на брехні. Якщо ми проковтнемо цю брехню, вона нас з'єсть. Але брехня страшно бойтися правди. Правда повинна бути почута. Ми не можемо програти цю битву».

Співак додав, що зараз президент РФ Володимир Путін бреше своїй нації, всьому світу і, в першу чергу, самому собі. Тому з цим потрібно боротися. «Демократія піддалася нападу, вона атакована в кожній країні світу. Якщо ми не будемо захищати її, ми втратимо її назавжди. Демократія — це іноді безлад. Демократія — це розчарування. Демократія буває неефективною. Потребує постійної уваги. Але за неї все ж варто боротися», — додав артист.

З важливими словами підтримки звернувся до українців у рамках саміту перших леді та джентльменів і голлівудського актора Річард Гір. Артист долучився до саміту, який проходив у Києві, через відеозв'язок. Він зізнався, що війна в суворенній Україні стала найбільшою, яку він коли-небудь бачив за довгі роки свого життя. «Це війна зі злом. Якщо ми програємо, це надихне інших диктаторів у всьому світі, тому її не можна програти», — вважає Річард Гір.

Він додав, що Україна, яка пережила стільки зла, «вжени колине буде такою, як раніше». Але вона заслуговує не просто на співчуття, а на конкретні дії й реальну під-

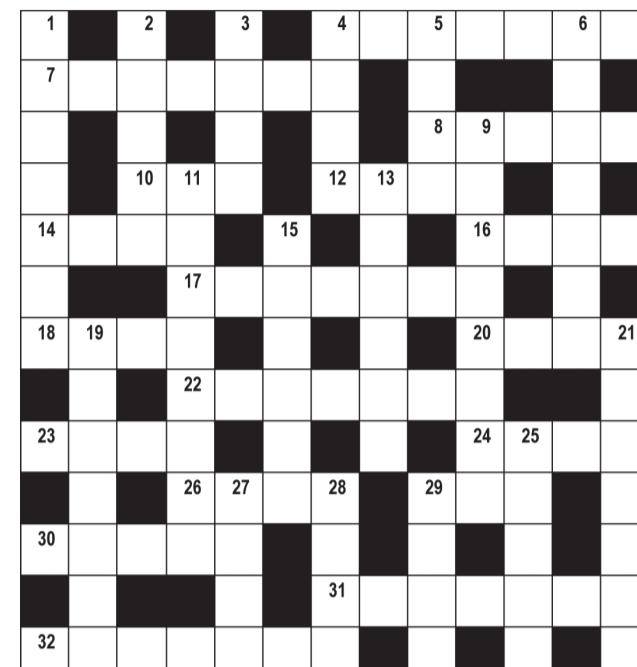
тримку всіх небайдужих людей світу. «Ми можемо покращити цю жахливу ситуацію. Росіяни наробили стільки поганого протягом своєї історії, чималої кількості поколінь. Їхній президент створив цю катастрофу, робить безглузді речі, знищує музеї, театри. Він розбиває мое серце», — зізнався артист.

Сам артист вже не вперше виступає на підтримку українців. Наприклад, у травні він продав свій кабріолет Jaguar XKR. А виручені з нього кошти були спрямовані до двох благодійних фондів — World Central Kitchen та Open Arms Ukraine. Перший із них займається організацією харчування для біженців, а другий допомагає українським дітям, що постраждали внаслідок агресії росії.

Нагадаємо, раніше слова підтримки Україні висловили Арнольд Шварценеггер, Леонардо ді Капріо, Кетрін Віннік, Міла Куніс, Майл Дуглас, Кетрін Зета-Джонс, Анджеліна Джолі, Леді Гага, Джим Керрі, Сара Джессіка Паркер, Шон Пенн, Джаред Лето, Х'ю Лорі, Пенелопа Крус та інші. Причому багато з них підтримали не на словах, а зробили

Річард Гір.

солідні грошові внески на допомогу українцям, які тримають бій зі значно чисельнішим ворогом. Різко висловився проти війни в Україні навіть французький актор Жерар Депардье, який раніше висловлював захоплення Володимиром Путіним, а в 2013 році отримав російське громадянство. Во в цивілізованому світі ти не можеш бути поза політикою. Особливо якщо ця політика несе смерть і страждання.

■ КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №21

По горизонталі. 4. Велика і глибока глиняна миска, під яку стригли козаків. 7. Ім'я старшого Кайдаза з повіті Івана Нечуя-Левицького. 8. Народна казка про те, як добре працювати гуртом. 10. Права притока Волги. 12. Порушення моральних чи релігійних норм. 14. Слов'янська богиня водної стихії. 16. Невеликий нарис на задану тему, який вчать писати у школі. 17. Українська страва з рису з начинкою, обгорнутою каштанним чи виноградним листочком. 18. Арабське чоловіче ім'я, яке мав іранський шах, перший із династії Пахлаві. 20. Яблуко по-казахськи, частина назви колишньої столиці Казахстану. 22. Шкідлива речовина, краплі якої достатньо, щоб убити коня. 23. Африканська муха, яка переносить тропічну лихоманку та «сонну хворобу». 24. Піщаний пагорб, поширенний на узбережжі Балтійського моря. 26. Вартість товару. 29. Англійська міра довжини. 30. Південно-західна частина Великої Британії. 31. Кримінальне татування. 32. Іронічна назва модника у 50-60 роках минулого століття в СРСР.

По вертикалі: 1. Фільм Олесі Саніна, який свого часу подавався на премію «Оскар». 2. Медальйон з іменем бійця для опізначення тіла у випадку загибелі власника. 3. Давньоруська назва числа 10 тисяч. 4. Давня українська міра площа зем-

Кросворд №20 від 28 липня

■ ПОГОДА

5–6 серпня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, без опадів. Вітер північно-східний, 5–10 м/с. Температура вночі +16...+18, у день +28...+30. Після-зварта вночі +14...+16, у день +28...+30.

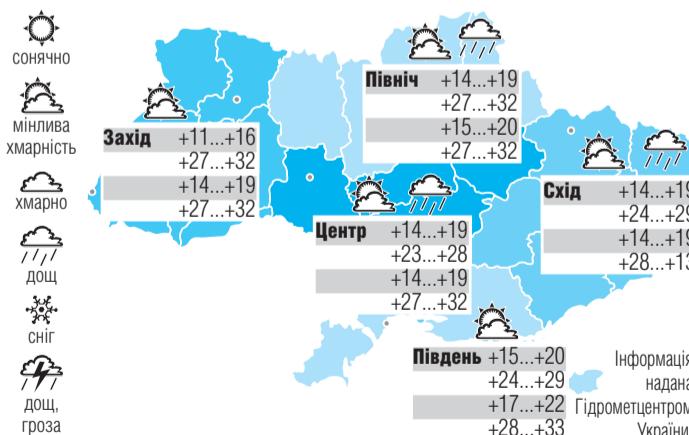
Миргород: невеликий короткочасний дощ. Уночі +16...+18, у день +25...+27.

Вінниця: без опадів. Уночі +15...+17, у день +28...+30.

Одеса: без істотних опадів. Уночі +17...+19, у день +26...+28.

2 серпня температура води в **Чорному та Азовському морях** становила 23–26 градуси, у **Дніпрі** біля Києва — 22.

Курорти Карпат: невелика хмарність, без опадів. **Трускавець:** уночі +13...+15, у день +29...+31. **Моршин:** уночі +13...+15, у день +29...+31.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50

Телефон редакції:

+38 091 625 66 32

Електронна пошта редакції:

ukr/moloda@ukr.net

Рекламне бюро:

reklama-umoloda@ukr.net

Відділ реалізації:

454-84-41

sale_umoloda@ukr.net

«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kyiv.ua>

Відділ:

економіки — wagmer@ukr.net

культури, історії, суспільних проблем —

vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко

Засновник і видавець —

ПП «Україна молода»

Свідоцтво про реєстрацію:

КВ №3386 від 29.08.98

© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Комерційні публікації виходять під рубриками:

«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа».

«Фінансова експертіза», «Здоров'я та біль», «Це — працює!».

«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми».

«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння».

«Вітасмо», «Любов і الشا».

Матеріали із позначкою ® друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:

«Преса України» — у Києві

Зам. 3009021

«Видавничий дім

«Високий Замок» — у Львові

Зам. блок №200

Верстка та виготовлення

«Фотоформ» —

комп'ютерний центр

редакції «УМ».

Газета виходить

по четвергах

Тираж 86734